

Edistymiskertomus Framstegsrapport 2016

CCI 2014FI16M8PA001

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)
Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)

Euroopan sosiaalirahasto (ESR)
Europeiska socialfonden (ESF)

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (Maaseuturahasto)
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Landsbygdsfonden)

Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)
Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF)

Toimitettu komissioon SFC2014-järjestelmän kautta 31.8.2017

Hyväksytty komissiossa 18.9.2017

Sisällys

OSA I: Kaikkiin Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin (ERI) liittyvät tiedot ja arvioinnit.....	4
1. Jäsenvaltiossa kumppanuussopimuksen hyväksymisen jälkeen tapahtuneet kehittämistarpeiden muutokset.....	4
a) Kehittämistarpeiden muutosten yleiskuvaus ja arviointi, mukaan lukien perussopimuksen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan nojalla mahdollisesti annetuissa uusissa oleellisissa maakohtaisissa suosituksissa esitettyjen kehittämistarpeiden muutosten kuvaus.	4
2. Edistyminen älykkääseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun tähtäävän unionin strategian tavoitteiden saavuttamisessa sekä rahastokohtaisten tehtävien toteuttamisessa, joka on tapahtunut eri-rahastojen valittuja temaattisia tavoitteita edistävän vaikutuksen ansiosta, etenkin kullekin ohjelmalle tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden sekä ilmastonmuutostavoitteisiin käytetyn tuen osalta.....	6
a) Kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteiden ⁽³⁾ saavuttamisessa tapahtuneen edistymisen kuvaus ja arviointi sekä kuvaus ja arviointi ERI-rahastojen vaikutuksesta edistymiseen, ottaen huomioon tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet ja tarvittaessa ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki.....	6
b) ERI-rahastojen temaattisia tavoitteita edistävän vaikutuksen kuvaus ja arviointi sekä kullekin ohjelmalle kumppanuussopimuksessa asetettujen temaattisten tavoitteiden tärkeimpien odotettavissa olevien tulosten saavuttamisessa tapahtuneen kehityksen kuvaus ja arviointi, ottaen huomioon tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet ja ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki, sekä tarvittaessa kuvaus siitä, miten ERI-rahastojen panos on vaikuttanut taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen kullekin ohjelmalle tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden suhteen.	10
c) Kuvaus ERI-rahastojen vaikutuksesta uusiin oleellisiin maakohtaisiin suosituksiin.....	21
e) Kuvaus siitä, miten kehittämistarpeiden muutokset on otettu huomioon ERI-rahastojen avulla.....	21
3. Toimenpiteet, jotka on toteutettu kumppanuussopimuksen mukaan sovellettavien ennakkoehtojen täyttämiseksi	22
4. Niiden mekanismien täytäntöönpano, joilla varmistetaan koordinointi ERI-rahastojen ja muiden unionin ja kansallisten rahoitusvälineiden välillä sekä Euroopan investointipankin (EIP) kanssa	23
a) Arviointi kumppanuussopimuksessa määritettyjen koordinointimekanismien täytäntöönpanosta sekä tarvittaessa täytäntöönpanossa ilmenneistä ongelmista.	23
5. Aluekehitystä koskevan yhdenmisen lähestymistavan toteutuminen tai yhteenveto sellaisten yhdenmisten lähestymistapojen toteutumisesta, jotka perustuvat ohjelmiin, mukaan lukien edistyminen ensisijaisille yhteistyöaloille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.....	25
a) Yleiset huomautukset ja arviointi.....	25
b) Yhteenveto yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen toteutumisesta.	25
c) Yhteenveto yhdenmisten alueellisten investointien toteutumisesta.....	26
d) Yhteenveto makroalue- ja merialuestrategioiden toteutumisesta.....	27
e) Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan iii alakohta: tapauksen mukaan yhteenveto yhdenmisen lähestymistavan toteutumisesta vastattaessa köyhyydestä eniten kärsivien alueiden ja suurimassa syrjinnän ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeisiin.	28

f) Yhteenveto väestörakenteeseen liittyviin haasteisiin vastaamisen toteutumisesta alueilla, jotka kärsivät vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista.....	28
6. Toteutetut toimenpiteet, joilla on pyritty lisäämään jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää ERI-rahastoja.....	29
7. Tuensaajien hallinnollisen taakan vähentämiseksi toteutetut toimenpiteet ja tässä edistyminen.....	30
8. Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 5 artiklassa tarkoitettujen kumppaneiden osuus kumppanuussopimuksen täytäntöönpanossa.....	31
a) Kuvaus ja arviointi valittujen kumppaneiden osuudesta edistymiskertomuksen laatimisessa ottaen huomioon kumppanuussopimuksen.....	32
b) Kuvaus ja arviointi valittujen kumppaneiden osuudesta ohjelmien täytäntöönpanossa, mukaan lukien osallistuminen ohjelmien seurantakomiteoihin.....	32
9. Yhteenveto ERI-rahastojen täytäntöönpanoa koskevien monialaisten periaatteiden ja laaja-alaisten toimintapoliittisten tavoitteiden osalta toteutetuista toimenpiteistä.....	34
a) Yhteenveto monialaisiin periaatteisiin liittyvistä toimenpiteistä, joilla on turvattu kyseisten periaatteiden edistäminen ja valvonta erityyppisissä ohjelmissa, ottaen huomioon kumppanuussopimuksen sisältö:	34
1) sukupuolten tasa-arvo, syrjimättömyys, vammaisten mahdollisuudet	34
2) kestävä kehitys (ympäristönsuojelu, luonnonvarojen käytön tehokkuus, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus sekä riskien ehkäisy).	36
b) Yhteenveto toteutetuista järjestelyistä, joilla varmistetaan laaja-alaisten toimintapoliittisten tavoitteiden valtavirtaistaminen, ottaen huomioon kumppanuussopimuksen sisällön.....	38
OSA II: Nuorisotyöllisyysaloitetta koskevat tiedot ja arviointi – <i>ei koske Suomea</i>	39
OSA III: Koheesipolitiikkaan liittyvät tiedot ja arviointi, jos vuotuisten täytäntöönpanokertomusten tietyt tiedot sisällytetään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 111 artiklan 4 kohdan nojalla edistymiskertomukseen – toimitetaan vuosina 2017 ja 2019.....	39
11. Lisätiedot ja arviointi, jotka voidaan lisätä toimenpideohjelman sisällön ja tavoitteiden mukaan.....	39
11.1 Edistyminen aluekehitystä koskevan yhdennetyn lähestymistavan soveltamisessa, mukaan lukien väestörakenteeseen liittyvistä haasteista ja pysyvistä tai luontoon liittyvistä haitoista kärsivien alueiden kehitys, kaupunkialueiden kestävä kehitys sekä toimenpideohjelman puitteissa toteutettu yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen.....	39
11.2 Edistyminen, joka on saavutettu toteutettaessa toimenpiteitä, joilla parannetaan jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää rahastoja.....	39
11.3 Alueiden välisten ja valtioiden välisten toimenpiteiden toteuttamisessa saavutettu edistyminen	40
11.4 Edistyminen sellaisten toimenpiteiden toteuttamisessa, joilla vastataan köyhyydestä eniten kärsivien alueiden sekä suurimmassa syrjinnän tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeisiin, kiinnittäen erityistä huomiota marginalisoituneisiin yhteisöihin, vammaisiin henkilöihin, pitkäaikaistyöttömiin ja työelämän ulkopuolella oleviin nuoriin; tarvittaessa ilmoitetaan käytetyt rahoitusvarat.	40

OSA I: Kaikkiin Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin (ERI) liittyvät tiedot ja arvioinnit

1. Jäsenvaltiossa kumppanuussopimuksen hyväksymisen jälkeen tapahtuneet kehittämistarpeiden muutokset (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan a alakohta (1)) *maxlength=24500*

a) Kehittämistarpeiden muutosten yleiskuvaus ja arviointi, mukaan lukien perussopimuksen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan nojalla mahdollisesti annetuissa uusissa oleellisissa maakohtaisissa suosituksissa esitettyjen kehittämistarpeiden muutosten kuvaus.

Euroopan komissio hyväksyi Suomen kumppanuussopimuksen 7.10.2014. Kumppanuussopimuksessa mainitut kehittämistarpeet ovat pääosin edelleen ajankohtaisia.

Kumppanuussopimuksessa todettiin rakennemuutoksen muuttaneen Suomessa alueiden elinkeinotoimintaa ja kehityskuvaa, jonka myötä alueilta mm. katosi yritystoimintaa ja osaavaa työvoimaa. Tämän jälkeen on etenkin Lounais-Suomessa ollut havaittavissa positiivista rakennemuutosta, jollaista on mahdollisesti tulossa myös muualle Suomeen. Positiivisen rakennemuutoksen läpiviemiseksi tulee huolehtia organisaatioiden osaavan työvoiman saamisesta ja suotuisten toimintaedellytysten luomisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö kutsui 4.4.2017 selvityshenkilön tutkimaan positiivisen rakennemuutoksen edistämisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia. Selvityshenkilön 24.8.2017 julkaistun raportin mukaan keskeisiä onnistumisen edellytyksiä ovat alueen omien ja kansallisten toimijoiden saumaton yhteistyö sekä yksilöllisten valintojen helppous. Toimintamalliksi selvityshenkilö esittää ns. ”siltasopimusta”, jossa määriteltäisiin ainakin työvoiman saatavuuteen, saavutettavuuteen, osaamiseen ja koulutukseen, tutkimus- ja kehitysyhteistyöhön sekä tietopohjan ylläpitämiseen liittyvien asioiden vastuut, työnjako sekä tarvittavien toimenpiteiden rahoituskeinot.

Vuoden 2015 pakolaiskriisi heijastui myös Suomeen kasvaneina turvapaikanhakijamäärinä ja sen myötä lisääntyneinä palvelutarpeina. Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa pakolaiset ja maahanmuuttajat on mainittu yhtenä kohderyhmänä, joten ohjelma-asiakirjaan ei ole ollut tarpeen tehdä tältä osin muutosta. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu näkyi kuitenkin maahanmuuttajien kotoutumista edistävien hankkeiden määrän kasvuna. Entistä enemmän on kiinnitetty huomioita koulutusjärjestelmien kehittämiseen, nopean työllistymisen edistämiseen sekä maahanmuuttajien osaamisen parempaan hyödyntämiseen.

Suomen saamissa maakohtaisissa suosituksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kumppanuussopimuksen laatimisen jälkeen. Suositukset ovat liittyneet nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työmarkkinavalmiuksien ja työllistymisen parantamiseen. Näihin kohderyhmiin liittyvät toimet ovat sisältyneet Suomen rakennerahasto-ohjelmaan jo alunperinkin. Myös yrittäjyyden edistämiseen ja kilpailukyvyyn ja kansainvälistymisen parantamiseen mm. innovointivalmiuksien kehittämisellä liittyvät toimet ovat keskeisesti esillä rakennerahasto-ohjelmassa. Kaiken kaikkiaan voidaan arvioida n. 70 % EAKR-rahoituksesta ja 80 % ESR-rahoituksesta kohdistetun suoraan maakohtaisiin suosituksiin liittyviin hankkeisiin.

Pk-yritysten kilpailukyvyyn lisäämiseksi on ollut tarpeen parantaa niiden rahoituksen saatavuutta. Sitä varten perustettiin v. 2016 pk-yritysaloitteen mukainen Manner-Suomessa toimiva Suomen

takausohjelma, joka liitettiin kumppanuussopimukseen. Ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä Euroopan investointipankkiryhmän kanssa.

Maaseutuohjelman toimeenpano pääsi käyntiin koko laajuudessaan vasta vuoden 2016 aikana. Toimeenpanon tässä vaiheessa ei ole ollut tarvetta muuttaa rahoituskauden 2014–2020 valmistelun yhteydessä havaittuja kehittämistarpeita. Myöskään Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014–2020 kehittämistarpeissa ei ole toimintaohjelman toimeenpanon tässä vaiheessa havaittu muutostarpeita.

För strukturfondernas del (Eruf/ESF) och jordbruksfondens del är de utvecklingsbehov som identifierats för Ålands del i den gemensamma partnerskapsöverenskommelsen fortfarande relevanta.

Antalet jordbruksföretag minskar samtidigt som den odlade arealen är relativt oförändrad. Arealen fördelas på färre företag och det är de allra minsta jordbruksföretagen som minskar mest. Antalet mjölk- och spannmålgårdar har minskat mest sedan 2005 vilket är ett tecken på att det är inom dessa sektorer som behoven av utvecklingen av konkurrenskraften varit som störst. Inom jordbruket syns också klara tendenser på en specialisering inom jordbruksföretagandet, särskilt inom exempelvis mjölkproduktion.

Den kris som berört marknaderna för jordbruksprodukter och då i första hand mejeriprodukter har också kraftigt berört Åland. Krisen har visat att de utmaningar som formulerats i partnerskapsöverenskommelsen är fortsatt relevanta och särskilt angelägna i förhållande till den småskalighet och de geografiska förutsättningar i förhållande till huvudmarknaden som råder.

De åländska arbetstagarna oavsett ålder har i jämförelse med många andra europeiska länder varit forskonade från hög och långvarig arbetslöshet. Arbetslösheten är – åtminstone jämfört med omvärlden – låg, om än svagt stigande. Arbetslöshet, särskilt bland unga människor och personer i en sämre arbetsmarknadsställning och en låg mobilitet för framtiden är utmaningar som de är definierade i det åländska strukturfondsprogrammet. En analys av utvecklingen på området visar fortfarande på ett behov av insatser om än i mindre omfattning.

I och med ökad specialiseringsnivå samt kraftiga strukturförändringar inom jordbruket har det uppkommit ett ökat behov av arbetskraft inom jordbruket både under de olika säsongerna men också generellt.

Genomförandet av Ålands landsbygdsprogram ser ut att svara mot utmaningarna med växthusgasutsläpp och klimatförändringar på ett bra sätt. Programmet ser ut ha hög upptagning gällande de åtgärder som stöder energi och klimatförändringar. Jordbruket har stor betydelse som koldioxid sänka om jordbruksmarken odlas produktiv och hålls beväxt. Målsättningen med att öka produktiviteten stöder därmed också klimatmålen. Under programperioden har bevattning intagits som en godkänd åtgärd inom investeringsstödet vilket är mycket positivt ur både energieffektivitets och klimatmässigt hänseende. Vatten är ofta en begränsande faktor för grödorna och påverkar näringsupptagning samt effektiviteten i fotosyntesen.

2. Edistyminen älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun tähtäävän unionin strategian tavoitteiden saavuttamisessa sekä rahastokohtaisten tehtävien toteuttamisessa, joka on tapahtunut eri-rahastojen valittuja temaattisia tavoitteita edistävän vaikutuksen ansiosta, etenkin kullekin ohjelmalle tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden sekä ilmastonmuutostavoitteisiin käytetyn tuen osalta (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan b alakohta) *maxlength=52500*

- a) Kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteiden ⁽³⁾ saavuttamisessa tapahtuneen edistymisen kuvaus ja arviointi sekä kuvaus ja arviointi ERI-rahastojen vaikutuksesta edistymiseen, ottaen huomioon tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet ja tarvittaessa ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki.

Eurooppa 2020 –strategian mukaiset kansalliset tavoitteet ovat toteutumassa eritasoisesti.

T&K-menojen osalta on vuodelle 2020 asetettu kansalliseksi tavoitteeksi 4 % bkt:sta, mutta vuonna 2015 taso oli vain 2,9 %. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat Tilastokeskuksen mukaan 6,1 miljardia euroa vuonna 2015. Bruttokansantuoteosuus on laskenut vuodesta 2009 alkaen, jolloin tutkimusmenojen osuudeksi kirjattiin 3,8 prosenttia. Vuonna 2016 T&K-menot laskivat edelleen arviolta noin 100 miljoonaa euroa jolloin BKT-osuus jäisi 2,8 prosenttiin. Kehitys on huolestuttava eikä vuodelle 2020 asetettua 4 %:n tavoitetta välttämättä saavuteta. Rakennerahasto-ohjelman julkisen rahoituksen toimenpiteistä yli 40 % liittyy suoraan T&K-toimintaan, mikä on n. 3,5 % koko maan T&K-menoista, mutta ohjelman generoima yksityinen rahoitus huomioiden osuus nousee selvästi suuremmaksi. Siitä huolimatta ohjelman mahdollisuudet vaikuttaa kokonaistilanteen paranemiseen ovat rajalliset. T&K-toimille on Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa asetettu kolme EAKR-tuloskehystavoitetta. T&K-instituutioiden vetämiin hankkeisiin oli vuoden 2016 lopussa osallistunut 2 070 yritystä (vuodelle 2018 asetettu tavoite 1 580 kpl), T&K&I-toiminnan tai yhteistyön oli käynnistänyt 490 yritystä (2018 tavoite 234 kpl) mutta uusia alan työpaikkoja oli syntynyt vasta 130 kpl (2018 tavoite 266).

Ilmastoon liittyviä Eurooppa 2020-tavoitteita on kolme. *Päästökaupan ulkopuolisten kasvihuonekaasupäästöjen* tavoitteeksi vuodelle 2020 on asetettu 16 % vähenemä vuoden 2005 tasosta. Vuonna 2015 taso oli 30,1 milj. tonnia CO₂ ekvivalentteina joka oli 0,8 milj. tonnia ao. vuodelle asetettua tavoitetta alempi. *Uusiutuvan energian osuudelle* asetettu kansallinen tavoite vuodelle 2020 on 38 %. Vuonna 2015 osuus oli 39,3 % mutta se vaihtelee hieman myös vuotuisten sääolosuhteiden mukaan. *Energiatehokkuudelle* asetettu tavoite vuodelle 2020 on 310 TWh ja vuoden 2015 toteuma oli 289 TWh. Energiankulutukseen vaikuttaa myös vallitseva taloustilanne ja teollisen tuotannon määrä. Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on rahoitettu vähähiilisyttä edistäviä EAKR-hankkeita vuoden loppuun mennessä 399 kpl joihin oli kohdistunut julkista rahoitusta 104 miljoonaa euroa. Hankkeet ovat keskittyneet pk-yritysten energiatehokkuuden edistämiseen ja uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämiseen. Vähähiilisyttä edistävien hankkeiden osuus koko käytetystä EAKR-rahoituksesta on kuitenkin jäänyt toistaiseksi alle kansalliseksi tavoitteeksi asetetun 25 %:n tason.

Työllisyystavoite (20-64 -vuotiaat) vuodelle 2020 on 78 %. Vuonna 2015 työllisyysaste oli 72,6 %. Se on alentunut vuodesta 2011 reilun prosenttiyksikön verran. EAKR-toimenpitein oli vuoden 2016 loppuun mennessä syntynyt 1 733 uutta työpaikkaa, kun tuloskehyksessä vuodelle 2018 asetettu tavoite on 2 462. Eniten EAKR-töpaikkoja oli syntynyt pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen tähtäävässä erityistavoitteessa. ESR-hankkeilla tuettiin työllisyystavoitteen parantamista edistämällä työttömien

työllistymismahdollisuuksia mm. koulutuksella ja kehittämällä erilaisia palveluprosesseja ja -malleja. Tavoitteeseen pääsyä edistettiin myös parantamalla siirtymistä koulutuksesta työelämään ja työstä työhön sekä huomioimalla työelämän tarpeet koulutuksessa. Tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet työttömille ja työelämän ulkopuolella oleville alle 30-vuotiaille sekä yli 54-vuotiaille on jo ylitetty.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden 30-34 –vuotiaiden määrälle asetettu tavoite vuodelle 2020 on 42 %. Vuoden 2015 toteuma oli 45,5 %. Tavoitteen saavuttamiseen vaikutettiin hankkeilla, joissa kehitettiin ohjaus- ja neuvontapalveluita sekä esim. työnantajien, opettajien ja ohjaajien osajaverkostoja sekä uudenlaisia opetus- ja opiskelumenetelmiä. Tuloskehyksessä on asetettu tavoite osallistuville opinto-ohjaajille, uraneuvojille ja muille ohjauspalveluiden asiantuntijoille. Tavoite vaikuttaa olevan saavutettavissa.

Koulutuksen varhain keskeyttäneiden määrä (v.2020 tavoite 8 %, v.2015 toteuma 9,2 %) on jo alentunut kumppanuussopimuksen laatimisen jälkeen. Koulupudokkuutta on vähennetty hankkeilla, joissa mm. parannettiin opiskelijoiden elämänhallintataitoja ja edistettiin moniammatillista yhteistyötä sekä kehitettiin opiskelijoille yksilöllisiä oppimisen polkuja.

Köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien määrän tavoitellaan laskevan 770 000:ään vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2015 heitä oli kuitenkin vielä 896 000. Määrän alentamista tavoiteltiin hankkeissa, joissa edistettiin työttömien ja osatyökykyisten pääsyä työmarkkinoille erilaisten tukitoimenpiteiden ja palvelumallien kehittämisen avulla. Erittäin tärkeitä osaa tämän kohderyhmän kohdalla näyttelivät kolmannen sektorin toimijat, jotka työskentelevät tiiviisti asiakasrajapinnassa. Erilaiset matalan kynnyksen palvelut ovat osoittautuneet toimiviksi. Tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet työelämän ulkopuolella oleville, jotka eivät ole koulutuksessa sekä pitkäaikaistyöttömille on jo ylitetty, eli tarve tämän tyyppisille hankkeille on selvästikin olemassa.

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa käynnistyneessä arvioinnissa tullaan EAKR- ja ESR-tavoitteiden toteutumista arvioimaan verrattuna Eurooppa 2020 –strategiaan ja sen kansallisten toimenpiteiden tavoitteisiin.

Maaseudun kehittämissuunnitelmassa käynnistetään vuosien 2017 ja 2018 aikana arviointeja, joissa selvitetään maaseuturahaston toimien vaikutuksia mm. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteisiin. Vaikutuksia selvitetään erityisesti seuraaviin haasteisiin: T&K- menot, KHK-päästöt, työllisyysaste ja köyhyys- ja syrjäytymisriskissä elävien määrä. *Meri- ja kalatalousrahastossa* on käytössä jatkuvan arvioinnin kokonaisuus, jossa seurataan koko toimintaympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia, toimintaohjelman toimenpiteiden vaikutuksia sekä erilaisten politiikkatoimien vaikuttavuutta. Toimintaohjelman arvioinnin kokonaisuuteen kuuluvat myös erilaiset teema-arvioinnit, esim. rahaston toimeenpanon vaikutukset poliittisesti asetettuihin tavoitteisiin.

Maaseutuohjelmassa rahoituskaudelle 2014–2020 asetetut tulostavoitteet ja välitavoitteet esitetään maaseutuasetuksen mukaisesti prioriteeteittain.

Prioriteetti 2: Maatilojen elinkelpoisuuden ja kilpailukykyyn edistäminen kaikenlaisessa maataloudessa kaikilla alueilla sekä innovatiivisen maatalousteknologian ja metsien kestävän hoidon ja käytön edistäminen

Välitavoitteina on, että prioriteetin 2 julkiset menot vuoden 2018 lopussa ovat 70,24 milj. euroa ja tukea maatalousinvestointeihin ja tilanpidon aloitustukeen nuorille viljelijöille on myönnetty 890 hankkeeseen.

Vuoden 2016 loppuun mennessä oli sidottu n. 131 milj. euroa ja maksettu 47,5 milj. euroa (ei sis. kokonaan kansallisesti maksettua osuutta), joka on 67,6 % välitavoitteesta. Vuoden 2016 lopussa oli päättynyt yhteensä 182 hanketta, joista maatalousinvestointeja oli 162 kpl ja aloitustukia 20 kpl. Välitavoitteesta oli siten saavutettu n. 20 %. Lisäksi vuoden 2016 lopussa oli käynnissä maatalousinvestointihankkeita 1 156 kpl ja aloitustukihankkeita 440 kpl.

Prioriteetti 3: Elintarvikeketjun organisoitumisen edistäminen mukaan lukien maataloustuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen, eläinten hyvinvointi ja maatalouden riskienhallinta

Välitavoitteina on, että prioriteetin 3 julkiset menot vuoden 2018 lopussa ovat 167,7 milj. euroa ja eläinten hyvinvointikorvauksiin on sitoutunut 3 600 tilaa. Vuoden 2016 loppuun mennessä oli sidottu n. 197 milj. euroa ja maksettu 140,1 milj. euroa, joka on 83,5 % välitavoitteesta. Eläinten hyvinvointikorvauksiin oli sitoutunut hieman yli 6 300 tilaa.

Prioriteetti 4: Maa- ja metsätalouteen liittyvien ekosysteemien ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen

Välitavoitteina on, että prioriteetin 4 julkiset menot vuoden 2018 lopussa ovat 1 887 milj. euroa ja sitoumusala 1,8 milj. hehtaaria. Kokonaan kansallista rahoitusta ei huomioida tuloskehityksessä asetetuissa tavoitteissa. Vuoden 2016 loppuun mennessä prioriteetilta 4 oli sidottu n. 2 673 milj. euroa ja maksettu 1 757 milj. euroa, joka on 93,1 % tuloskehityksen välitavoitteesta. Tuloskehitykseen sisältyväksi prioriteetin 4 pinta-alatavoitteeksi esitetty ympäristökorvauksien sitoumusala oli vuoden 2016 lopussa 2,06 milj. ha ja toteutusala (ala, jolle maksettiin tukea) oli 1,9 milj. ha.

Prioriteetti 5: Voimavarojen tehokkaan käytön sekä vähähiiliseen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla

Välitavoitteina on, että prioriteetin 5 julkiset menot vuoden 2018 lopussa ovat 20,52 milj. euroa, uusiutuvan energian tuotantoon liittyviä maatalousinvestointeja on toteutunut 91 kpl ja kasvihuonekaasujen vähentämiseen liittyviä maatalousinvestointeja vastaavasti 91 kpl. Vuoden 2016 loppuun mennessä prioriteetilta 5 oli sidottu n. 17 milj. euroa ja maksettu 0,4 milj. euroa, joka on 2,1 % välitavoitteesta. Vuoden 2016 lopussa oli päättynyt 27 uusiutuvan energian tuotantoon ja 47 kasvihuonekaasujen vähentämiseen liittyvää investointia.

Prioriteetti 6: Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseudulla

Välitavoitteina on, että prioriteetin 6 julkiset menot vuoden 2018 lopussa ovat 152,4 milj. euroa, Leader-ryhmien kattaman väestön määrä on 1,44 milj. henkilöä ja yritystoiminnan perustamiseen ja kehittämiseen saa tukea 1 100 yritystä. Vuoden 2016 loppuun mennessä prioriteetilta 6 oli sidottu n. 237 milj. euroa ja maksettu 32,7 milj. euroa, joka on 21,4 % välitavoitteesta. Vuoden 2016 lopussa Leader-ryhmien kattaman väestön määrä oli n. 2,7 milj. henkilöä. Yritystoiminnan perustamiseen ja kehittämiseen oli vuoden 2016 loppuun mennessä ELY-keskusten kautta myönnetty tukea 1 191 hankkeeseen, joista 138 oli päättynyt vuoden 2016 lopussa.

Meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014-2020 varat jakautuvat kuudelle prioriteetille (pl. tekninen tuki).

Prioriteetti 1: Ympäristön kannalta kestävä, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan kalastuksen edistäminen

Tuloskehityksen mukainen välitavoite on 5 milj. euroa ja 315 tuettua hanketta. Sidottu oli vuoden 2016 loppuun mennessä 2,9 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli 308 kpl.

Prioriteetti 2: Ympäristön kannalta kestävä, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan vesiviljelyn edistäminen

Välitavoite on 5 milj. euroa ja 26 tuettua hanketta. Sidottu oli vuoden 2016 loppuun mennessä 8,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli 26 kpl.

Prioriteetti 3: YKP:n täytäntöönpanon edistäminen

Välitavoite on 10 milj. euroa ja 6 tuettua hanketta. Sidottu oli vuoden 2016 loppuun mennessä 21,9 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli 11 kpl.

Prioriteetti 4: Työllisyyden ja alueellisen koheesion lisääminen

Välitavoite on 2 milj. euroa. Paikallisten kehitysstrategioiden lukumäärän välitavoite on 8 strategiaa. Sidottu oli 2016 loppuun mennessä 1,9 milj. euroa. Strategioita oli 10 kpl.

Prioriteetti 5: Markkinoille saattamisen ja jalostuksen edistäminen

Välitavoite on 2,5 milj. euroa ja 28 tuettua hanketta. Sidottu oli vuoden 2016 loppuun mennessä 6,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli 25 kpl.

Prioriteetti 6: Yhdennetyn meripolitiikan täytäntöönpanon edistäminen

Välitavoite on 2,5 milj. euroa ja 20 tuettua hanketta. Sidottu oli vuoden 2016 loppuun mennessä 0,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli 2 kpl.

Ålands strukturfondsprogram

Vid utgången av år 2016 redovisar landskapsregeringen kumulerade utgifter (EU 1303/2013 art 112) från regionalfonden sammanlagt 0,482 Meuro vilket utgör 59 % av det uppsatta delmålet i resultatramen för 2018. Motsvarande utgifter för socialfonden uppgår till 0,432 Meuro vilket utgör 46 % av delmålet år 2018.

I jämförelse med tidigare programperioder har en ny finansieringsform introducerats i form av ett s.k. finansieringsinstrument (offentligt riskkapital) som kompletterande verktyg till nationellt finansierade direkta bidrag. Under 2016 har förvaltaren av instrumentet investerat offentligt riskkapital i form av ägarkapital till två åländska företag. Delmålet för 2018 i resultatramen är 6 företag.

Utifrån det uppställda delmålet för resultatramen om 480 deltagare uppgår det totala antalet deltagare vid utgången av året till 512 stycken. Delmålet för resultatramen är uppfyllt.

Ålands landsbygdsutvecklingsprogram

Unionsprioritering 2

16 jordbruksföretag har erhållit slutbetalning om totalt 258 696 euro för sina investeringar. Delmålet för resultatramen 2018 utgör 20 %. Delmålet kommer troligtvis att kunna uppfyllas även om det finns en viss fördröjning av utbetalning av stöden efter att de beviljats. Vid årsskiftet hade landskapsregeringen fattat beslut om ca 20 % av hela budgetramen. Antalet jordbruksföretag (16) som får stöd i förhållande till programmets målsättning (102 jordbruksföretag) för hela programperioden uppgår till 16 %. Delmålet för resultatramen 2018 är 20 %.

Unionsprioritering 3

Måluppfyllelse kan ännu inte redovisas då det inte verkställts utbetalningar. Eftersom drygt 1,6 miljoner euro bundits upp av finansieringsbeslut till 5 insatser bedömer programförvaltningen att delmålet 2018 om 500 000 euro kommer att uppnås då funktionaliteten för betalningar i det elektroniska ärendehanteringssystemet Hyrrä tas i bruk under 2017. Likaså bedömer programförvaltningen att delmålet om tre insatser år 2018 kommer att uppnås.

Unionsprioritering 4

Unionsprioritering 4 omfattar miljöstödet, ekologisk odling och kompensationsbidraget. Arealerna omfattar jordbruksmark som omfattas av åtaganden som stöder biologisk mångfald (ha) (4A), som förbättrar vattenförvaltning (ha) (4B) och som förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (4C). De totala offentliga utgifterna om sammanlagt 18 344 020 euro ger en måluppfyllelse på 44 % av den godkända finansieringsramen. Delmålet för resultatramen 2018 är 50 %. Redan 94 % (15 174,15 ha) avseende de förväntade jordbruksarealerna (16 121 ha fysisk areal) för hela programperioden är uppnådd. Målsättningen är uppnådd avseende delmålet för 2018 (78 %).

I kommissionens databas (SFC 2014) har de realiserade indikatorerna för jordbruksmark beräknats till 19 755,98 ha vilket utgör en differens till det ovan beräknade med 4 581,83 ha. För kompensationsbidraget är 100 % av de förväntade jordbruksarealerna för hela programperioden uppnådd då förverkligandet av indikatorn visar 14 381,51 ha. Målsättningen är således uppnådd avseende delmålet för resultatramen 2018 (80 %).

Unionsprioritering 6

Offentliga utgifter för slutbetalningar uppgår till sammanlagt 10 000 euro. Delmålet för resultatramen 2018 utgör 15 % eller 246 600 euro. Då drygt 600 000 euro bundits upp av finansieringsbeslut bedömer programförvaltningen att delmålet kommer att uppnås då funktionaliteten för betalningar i det elektroniska ärendehanteringssystemet Hyrrä tas i bruk under 2017. Eftersom hela befolkningen omfattas av den lokala utvecklingsstrategin är måluppfyllelsen för indikatorn som mäter befolkning som omfattas av strategin uppfylld.

- b) ERI-rahastojen temaattisia tavoitteita edistävän vaikutuksen kuvaus ja arviointi sekä kullekin ohjelmalle kumppanuussopimuksessa asetettujen temaattisten tavoitteiden tärkeimpien odotettavissa olevien tulosten saavuttamisessa tapahtuneen kehityksen kuvaus ja arviointi, ottaen huomioon tuloskehityksessä asetetut välitavoitteet ja ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki, sekä tarvittaessa kuvaus siitä, miten ERI-rahastojen panos on vaikuttanut taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen kullekin ohjelmalle tuloskehityksessä asetettujen välitavoitteiden suhteen.**

1. Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin tehostaminen

EAKR:n osalta tämän temaattisen tavoitteen toteutuksessa perustana ovat olleet maakuntien omat älykkään erikoistumisen strategiat ja niissä valitut painopisteet. T&K&I-toimille on asetettu ohjelmassa kolme tuloskehystavoitetta. T&K-instituutioiden vetämiin hankkeisiin oli vuoden 2016 lopussa osallistunut 2 070 yritystä (vuodelle 2018 asetettu tavoite 1 580 kpl), T&K&I-toiminnan tai yhteistyön oli käynnistänyt 490 yritystä (2018 tavoite 234 kpl) mutta uusia alan työpaikkoja oli syntynyt vasta 130 kpl (2018 tavoite 266). Suunnitelmatieto on 1 846 työpaikkaa, joten toiveita tilanteen paranemisesta on, mistä viestii myös keväällä 2017 tapahtunut kehitys.

Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittämiseen alueellisten vahvuuksien pohjalta oli vuoden 2016 loppuun mennessä varattu julkista rahoitusta 195,6 miljoonaa euroa (448 hanketta) ja yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamiseen 68,8 milj. euroa (340 hanketta).

Maaseuturahaston osalta tavoitteeseen vaikutetaan neuvonnan ja yhteistyötoimenpiteen avulla. Maaseutuohjelman tuloskehyksessä ei esitetä näille toimenpiteille tavoitteita.

Neuvoja oli vuoden 2016 lopussa 579 ja neuvontaorganisaatioita 84. Vuoden 2016 loppuun mennessä oli toteutettu 16 876 neuvontatapahtumaa 10 417 tilalle. Eniten viljelijät käyttivät neuvontaa ympäristökorvauksista, viherryttämistuen vaatimuksista, eläinten hyvinvoinnista ja luonnonmukaisesta tuotannosta.

Vuoden 2016 aikana käynnistettiin selvitys neuvontatoimenpiteen toteutuksesta, tuloksista ja alustavista vaikutuksista. Neuvonnan avulla on lisätty viljelijöiden tietämystä mm. tukiehtojen noudattamiseen, viljelytoimenpiteiden suunnitteluun, riskien hallintaan ja tuotannon laadun parantamiseen. Arvioinnissa esille tulleita havaintoja ja suosituksia on otettu käyttöön välittömästi viestinnässä, koulutuksissa ja seminaareissa.

Maaseutuohjelman tavoitteeksi on asetettu, että yhteistyötoimia on ohjelmakauden lopussa toteutunut 310 kpl. Yhteistyötoimenpiteestä oli vuoden 2016 loppuun mennessä hyväksytty 224 hanketta mutta päättynyt vasta 12. Toimenpiteeseen sisältyvä maaseudun innovaatioryhmä (EIP) on uusi tukimuoto. Sen tavoitteena on lisätä maa- tai metsätalouden tuottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä alan yritysten ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Tavoitteena on rahoittaa 10 maaseudun innovaatioryhmää. Käytettävissä on 3 miljoonaa euroa julkista rahoitusta. Marraskuussa 2016 valittiin rahoitettavaksi 5 innovaatioryhmää.

Utöver de insatser som är koncentrerade till kunskapsstöd valde landskapsregeringen inom Ålands strukturfondsprogram att införa finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital, riktat till små och medelstora tillväxtföretag med hemort på Åland som är i en sådd, start eller expansionsfas av företagets livscykel samt till mogna små företag med nyutveckling. Åtgärderna ska stöda strategin för smart specialisering. Under 2016 har de två första investeringarna med offentligt riskkapital verkställts (delmål 2018 är 6 företag). Vid utgången av år 2016 var 0,995 miljoner euro eller 27 % av budgeten bunden i åtaganden mot slutmottagare av projektstöd.

Resterande finansiering är öronmärkt till förvaltaren av finansieringsinstrumentet "Offentligt riskkapital" och utgivet som ett lån varför budgeten (Eruf) i sin helhet är uppbokad. Under genomförandeåret 2016 har EU-delfinansierade utbetalningar påbörjats och verkställts till ett sammanlagt belopp om 0,426 miljoner euro (11 % av budgeten).

Utvärderarna konstaterar i sin första delrapport att det är mycket svårt att bedöma vilka effekter projekten och investeringarna inom programmet har på den makroekonomiska utvecklingen. På basen av genomförda intervjuer har projektåtgärderna stöttat strategin för smart specialisering även om det mer konkreta innehållet av ”smart specialisering” konceptet fortfarande inte är så välkänt för alla aktörer på Åland.

Under 2015 och 2016 har förberedelser inom det åländska landsbygdsprogrammet vidtagits för implementeringen av stödet med att anlita rådgivningstjänster på Åland. Eftersom åtgärden ännu inte genomförts till följd av förseningarna i utarbetande av e-systemen saknas det uppgifter för resultat.

2. Tieto- ja viestintätekniiikan saatavuuden, käytön ja laadun parantaminen

Tavoitteeseen vaikutetaan maaseuturahaston osalta laajakaistainvestointien (kyläverkot) tukemisen avulla. Maaseutuohjelman tuloskehityksessä ei esitetä näille toimenpiteelle tavoitetta.

Maaseutuohjelmassa tavoitteeksi on asetettu 100 tuettua laajakaistahanketta. Suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle on 30 milj. euroa. Vuoden 2016 loppuun mennessä oli toteutunut maksuina 1,1 milj. euroa ja sidottu 11,6 milj. euroa. Hankkeita oli käynnissä vuoden 2016 lopussa yli 40 kpl, päättyneitä hankkeita ei vielä ollut. Eniten laajakaistahankkeet ovat kiinnostaneet Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla. Toimenpiteen vaikutusten arviointia ei ole vielä käynnistetty.

3. Pienten ja keskisuurien yritysten, maatalousalan sekä kalastus- ja vesiviljelyalan kilpailukyvyyn parantaminen

EAKR:n osalta tämän temaattisen tavoitteen toteutuksen perustana ovat maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat ja niissä valitut painopisteet. Tuloskehystavoitteina seurataan tukea saavien yritysten lukumäärää (toteuma 2016 lopussa 1 216 yritystä, 2018 tavoite 1 098 yritystä) sekä niiden yritysten määrää, joissa on aikaansaatu merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys (toteuma 2016 lopussa 648 kpl, 2018 tavoite 456 kpl).

Uuden yritystoiminnan luomiseen oli vuoden 2016 loppuun varattu julkista rahoitusta 38,4 milj. euroa (294 hanketta). Tuella aikaansaatuja yrityksiä oli 138 kpl, joista 32 naisten perustamia. Uusia työpaikkoja oli 543 kpl, joista naisten osuus 184 kpl. Ainoastaan Itä- ja Pohjois-Suomessa käytettävissä olevassa pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamisen erityistavoitteessa oli vuoden 2016 loppuun mennessä varattu julkista rahoitusta 21,2 milj. euroa (17 hanketta). Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen oli vuoden 2016 loppuun mennessä varattu 131,6 milj. euroa. Hankkeita oli käynnistynyt peräti 936 hanketta eli lähes 40 % kaikista Manner-Suomen EAKR-hankkeista. Vuonna 2016 yritysten toteuttamissa hankkeissa keskeisiä teemoja ovat olleet mm. digitaalisuus (esim. investoinnit tuotannonohjausjärjestelmiin) ja yleisesti tuotteiden ja palvelujen kehittäminen.

Pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi käynnistettiin v. 2016 takausohjelma. Tavoite on lisätä pk-yrityksille myönnettyjä pankkilainoja annettujen takauksien avulla. Rahoitusta suunnataan ohjelman avulla erityisesti uusille, voimakkaasti kasvaville, kansainvälistyville tai innovatiivisille yrityksille, joiden olisi muuten vaikea saada rahoitusta.

Takausohjelman odotettuna tuloksena erityisesti kasvuhakuisten pk-yritysten rahoitusmahdollisuudet

ovat parantuneet oleellisesti, koska pankit ovat ohjelman kautta myönnettyjen takausten avulla pystyneet rahoittamaan aiempaa korkeariskisempiä kasvuhakuisia yrityksiä, joilla ei ole tarjota riittäviä vakuuksia. Ohjelman toimeenpano käynnistyi vuonna 2017.

Maaseuturahaston osalta tähän temaattiseen tavoitteeseen vaikutetaan maatalousinvestointien, nuorten viljelijöiden aloitustuen, maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitämisen ja/tai kehittämisen tukemisen ja eläinten hyvinvointikorvauksen avulla. Maaseutuohjelman tuloskehyksessä esitetään tavoite maatalousinvestoinneille ja aloitustuelle sekä eläinten hyvinvointikorvaukselle.

Maatalousinvestointien toteutus käynnistyi hieman arvioitua hitaammin. Hankkeita oli vuoden 2016 lopussa päättynyt 643 kpl joista EU-osarahoitteisia 162 ja kansallisesti rahoitettuja 481. Käynnissä oli 2 206 hanketta, joista EU-osarahoitettuja 994 ja kansallisesti rahoitettuja 1212. Käyntiin lähdön hitaudesta huolimatta asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Päättäneistä hankkeista lähes puolet (310 kpl) koski salaojitusta, 54 kpl kuivaamon rakentamista ja 60 kpl kotieläintuotannon rakentamisinvestointia. Salaojitushankkeiden osuus rahoitetuista hankkeista on suuri, sillä vesitalousjärjestelmä on tärkeä tuotannon kannattavuudelle. Myös kotieläintuotannon rakentamisinvestointeja rahoitetaan paljon, mutta hankkeiden pitkäkestoisuudesta johtuen niitä on päättynyt vasta vähän. Suurin osa rakentamisinvestoinneista koskee lypsy- ja nautakarjataloutta.

Nuorten viljelijöiden aloitustuesta oli hankkeita vuoden 2016 lopussa käynnissä 440 kpl. Eniten aloitustukia myönnettiin Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla, vähiten Lapissa ja Kainuussa. Tukimuodon toimeenpano on käynnistynyt arvioitua hitaammin ja asetetuista tavoitteista ollaan selvästi jäljessä. Syynä ovat osittain edellisen ohjelmakauden loppuun ajoittunut hakupiikki ja viime aikojen epävarmat tulevaisuudennäkymät. Haun odotetaan kuitenkin vilkastuvan siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa.

Arvioinnin mukaan maatalousinvestoinnit on otettu hyvin vastaan ja niihin on sidottu hyvin varoja. Maatalouden rakenteen kehittyminen etenee, mutta todellinen uudistaminen vaatisi rohkeampia politiikkakeinoja. Viljelijäväestö ikääntyy entisestään.

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoite maaseutuohjelmassa on 4 500 tuensaajaa ja suunniteltu kokonaisrahoitus 458 milj. euroa. Tuensaajien määrä vuoden 2016 lopussa oli 6 334 ja toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 131,5 milj. euroa ja sidottu 159 milj. euroa. Vuonna 2016 eläinten hyvinvointikorvauksen sitoumus oli 52 %:lla nautatiloista, 68 %:lla sikatiloista, 53 %:lla lammas- ja vuohitiloista ja 70 %:lla siipikarjatilastoista. Neuvontajärjestelmällä on myös edistetty eläinten hyvinvointia. Vuonna 2015 toteutettiin eläinten hyvinvointituen vaikutuksista selvitys. Yli 80 % kyselyyn vastanneista nauta- ja sikatilallisista koki, että eläinten hyvinvoinnin tukeen sitoutuminen on parantanut eläinten hyvinvointia ja lähes 80 % vastaajista arvioi tietojensa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä lisääntyneen. Myös tarkastajille, maaseutuelinkeinoviranomaisille, neuvojille ja eläinlääkäreille suunnatun kyselyn perusteella tuen tavoitteet olivat pääsääntöisesti toteutuneet.

Meri- ja kalatalousrahaston tuella kalastus- ja vesiviljelyalan kilpailukykyä parannetaan tehokkaan T&K-panostuksen myötä. Toimintaohjelman rahoittamat neljä monivuotista innovaatio-ohjelmaa toteutetaan yhdessä tutkimuslaitosten ja yrityssektorin kanssa. Kalatalouden markkinointiohjelman, kalastuksen ja vesiviljelyn innovaatio-ohjelmien sekä kalatalouden ympäristöohjelman tavoitteena on edistää yritysten välistä sekä yksityisten ja julkisten toimijoiden verkostomaista kehitystyötä. Näiden verkostojen tehtävä on luoda toimenpidesuunnitelma asetettujen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi sekä toteuttaa

sen mukaiset toimenpiteet. Onnistuessaan syntyneet rakenteet tukevat toimialan kehittymistä, kalatalouden verkostoitumista muiden toimialojen kanssa sekä parantavat kalatalouteen liittyvän T&K-toiminnan vaikuttavuutta ja myös suomalaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kykyä hyödyntää kansainvälistä tutkimusrahoitusta.

Meri- ja kalatalousrahaston kautta tuetaan myös perinteisiä kehittämishankkeita, joilla alan haasteita ja pullonkauloja pyritään ratkomaan. Mm. pyydyskehitystyö ja erilaiset vähempiarvoisen kalan hyödyntämiseen tähtäävät hankkeet luovat uutta kysyntää ja uusia mahdollisuuksia yrittäjille.

Meri- ja kalatalousrahaston osuus temaattiseen tavoitteeseen on 28 629 523 euroa, tästä on sidottu vuoden 2016 loppuun mennessä 6 448 763 euroa.

Det åländska strukturfondsprogrammets inriktning mot att möta utmaningarna har varit att koncentrera insatserna till några få projekt med en bred målgrupp av företag. Preliminära resultat visar att utvecklingen är försiktigt optimistisk. Vid utgången av år 2016 har landskapsregeringen fattat beslut om projektstöd motsvarande hela budgeten. Under det andra genomförandeåret 2016 har EU-delfinansierade utbetalningar påbörjats och verkställts till de slutliga stödmottagarna motsvarande 6 % av budgeten. De preliminära resultaten för projekten visar att dessa är på rätt väg och till vissa delar har resultat redan uppnåtts.

I det åländska landsbygdsprogrammets strategi har åtgärden investeringar i fysiska tillgångar (lantbruket), unga odlares startstöd och investeringar i livsmedelsförädling valts för att möta de behov av förbättrad konkurrenskraft och lönsamhet samt ökad produktivitet som identifierats. Programimplementeringen har fördröjts dels på grund av att programmet blev godkänt först år 2015 och dels på grund av förseningar i utvecklingen av det elektroniska ansökningsystemet.

Landskapsregeringen har fattat investeringsbeslut om sammanlagt 1 295 112 euro till 38 jordbruksföretag. Under 2016 påbörjades utbetalningarna uppgående till ett sammanlagt belopp om 937 563 euro. Slutbetalningar uppgår till 258 696 euro och har verkställts till 16 jordbruksföretag och 17 insatser. Utgifterna fördelar sig relativt jämnt över branscherna åkergrödor, mjölkproduktion samt grödor och produktionsdjur. I programmet har uppställts som mål att 13,79 % av jordbruksföretagen eller 80 jordbruksföretag omfattas av stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering. Vid utgången av 2016 har 2,76 % av jordbruksföretagen omfattats av stöd.

I slutet av år 2015 möjliggjordes e-ansökan för unga lantbrukare. Den beviljade finansieringen uppgår till sammanlagt 324 000 euro. Hittills har sammanlagt 9 unga lantbrukare beviljats startstöd vilket för åländska förhållanden är relativt många. Intresset för utbildningen för nya lantbrukare är nu relativt stort. Under 2016 har likaså de första delbetalningarna av stödet verkställts till 9 jordbrukare om totalt 108 000 euro.

Redan 2015 påbörjades förberedelser ifråga om administrativa åtgärder som behövs för att påbörja implementeringen av åtgärden Stöd till investeringar i bearbetning/marknadsföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter. Landskapsregeringen fattade under 2016 beslut om finansiering till 4 livsmedelsföretag och fem insatser om totalt 1.636.420 euro.

I programmet har uppställts som målsättning 2023 en totalinvestering om 11 500 000 euro till 15

insatser. Vid utgången av 2016 finns ännu inte redovisat resultat eftersom utbetalningar inte verkställts.

4. Vähähiiliseen talouteen siirtymisen tukeminen kaikilla aloilla

EAKR:n osalta temaattisen tavoitteen toteutuksen perustana ovat maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat valittuine painopisteineen. Erillistä tuloskehystavoitetta ei rakennerahasto-ohjelmassa ole asetettu, mutta tavoitteeseen kohdistuvan EAKR-rahoituksen osuudelle koko EAKR-rahoituksesta on komission 20 %:n minimitalvoitteen lisäksi asetettu kansallisella tasolla kunnianhimoisempi 25 %:n tavoitetaso. Vuoden 2016 lopulla toteuma julkisen rahoituksen varauksista oli kuitenkin n. 18,5 %, mutta suunta on ollut ohjelmakauden aikana nouseva. Asiaa on edistetty hallintoviranomaisen toimesta laaditulla hankehakijoille ja viranomaisille suunnatulla tukimateriaalilla, joka päivitettiin vuoden 2016 aikana. <http://www.rakennerahastot.fi/vahahiilisyyys#>

Pk-yritysten energiatehokkuuden edistämiseen oli vuoden 2016 loppuun mennessä varattu julkista rahoitusta 35,4 milj. euroa (141 hanketta) ja uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämiseen vastaavasti 68,2 milj. euroa (258 hanketta).

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituksesta 20 % on kumppanuussopimuksessa arvioitu kohdistuvan ilmastonmuutostavoitteisiin. Vuoden 2016 lopussa julkista rahoitusta oli niihin liittyviin toimenpiteisiin varattu 60,7 miljoonaa euroa (n. 6 % ohjelmasta), josta EAKR:n osuus 58,3 milj. euroa. Toteuma on jäljessä indikaattivisesta tavoitetasosta, mikä liittyy osaltaan seurantamenetelmän toimintaperiaatteeseen, joka ei ohjelmakauden alussa ollut kaikille selvä.

Maaseuturahaston osalta tähän temaattiseen tavoitteeseen vaikutetaan maatalousinvestointien avulla.

Uusiutuvan energian tuotantoon kohdistuviin maatalousinvestointeihin suunniteltu kokonaisrahoitus on 56,8 milj. euroa, josta kokonaan kansallista rahoitusta 23,9 milj. euroa. Vuoden 2016 lopussa oli päättynyt 27 EU-osarahoitettua hanketta. Kaikki loppuun maksetut hankkeet koskevat energiantuotannon rakentamista - käytännössä maatilat siirtyvät uusiutumattoman energian käytöstä uusiutuvaan energiaan. Käyntiin lähdön hitaudesta huolimatta asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Kasvihuone- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen kohdistuviin maatalousinvestointeihin suunniteltu kokonaisrahoitus on 56,8 milj. euroa, josta 23,9 on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2016 lopussa oli päättynyt 47 EU-osarahoitteista hanketta. Päättäneet hankkeet koskivat lantaloiden kattamista sekä lannan separointi- ja sijoituslaitteiden hankintaa.

Maaseudulla on käynnissä suuri rakennemuutos fossiilisista polttoaineista kohti uusiutuvia energialähteitä, erityisesti biopolttoaineita. Vuonna 2013 oli maa- ja puutarhatalouden kuluttamasta energiasta puu- ja peltoenergiaa jo 45 %.

Maatalousinvestoinneissa avustusta myönnettiin eniten biolämpölaitosten rakentamiseen/uusimiseen, yli 38 % kaikesta uusiutuvaan energiaan liittyvästä avustuksesta. Lähes yhtä paljon, noin 35 % oli suunnattu investointeihin, jotka liittyivät viljan kuivaamiseen uusiutuvalla energialla. Viljan kuivaus fossiilisella energialla aiheuttaa noin 5 % viljan viljelyn kasvihuonekaasupäästöistä Suomessa, joten siirtyminen uusiutuvaan energiaan tuo päästövähennyksiä viljaketjuun. Myös aurinkoenergiaan tai maalämpöön liittyviä maatalouden investointihankkeita oli toteutettu. Neljä maatilakohtaista biokaasulaitosta sai investointitukea. Ne ovat merkittäviä uuden teknologian käyttöönoton ja esittelyn

kannalta, sillä Biokaasuyhdistyksen mukaan ko. laitoksia on Suomessa vasta 17 kappaletta (2017).

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston temaattiseen tavoitteeseen suunnattu rahoitus on 400 000 euroa, josta on sidottu vuoden 2016 loppuun mennessä 24 459 euroa. Määrä kohdistuu ennen kaikkea kalastusalueiden energiatehokkuuden ja päästöjen pienentämiseen sekä vesiviljelyn tiettyihin kehitystoimiin joilla voidaan pienentää hiilipohjaisia päästöjä.

5&6. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja riskinhallinnan edistäminen ja ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen

Näihin kahteen temaattiseen tavoitteeseen vaikutetaan ympäristökorvauksilla, luonnonmukaisen tuotannon korvauksilla, luonnonhaittakorvauksilla ja ei-tuotannollisilla investointikorvauksilla. Maaseutuohjelman tuloskehityksessä esitetään tavoite alalle, jolla on tehty ympäristökorvaussitumus.

Tavoitteeksi on asetettu, että ympäristökorvausten toteutusala on ohjelmakauden lopussa 1,9 milj. ha. Vuoden 2016 lopussa se oli 2,06 milj. hehtaaria. Luonnonmukaisen tuotannon toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 355 000 ha. Vuonna 2016 sitomusala oli 223 200 ha (63 % tavoitteesta).

Vuonna 2016 ympäristösitoumuksia oli voimassa noin 44 000, kun 2015 niitä oli 45 624. Vuonna 2016 ei tehty uusia sitoumuksia, koska tavoiteala oli jo täyttynyt. Sitomusala oli vuonna 2016 noin 2,06 miljoonaa ha eli noin 88,5 % suorien tukien perustukea hakeneiden tilojen kasvulohkojen pinta-alasta. Sitomusala väheni noin 18 000 ha, kun samanaikaisesti suorien tukien perustukea hakeneiden ala väheni noin 9 400 ha. Sitomusala ylittää ohjelmassa asetetun tavoitteen (1,9 milj. ha).

Vuonna 2016 maksettiin luonnonmukaisen tuotannon korvausta 4 008 tuensaajalle 214 942 hehtaarille. Korvausta luonnonmukaisesta tuotannosta avomaavihannesten viljelyalalle maksettiin 185 tuensaajalle 384 hehtaarille. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 855.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinat ovat jatkaneet kasvuaan, minkä odotetaan yhä lisäävän luonnonmukaisesti tuotetun alan kasvua. Koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy vähitellen ja koulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä voi vierähtää useampi vuosi. Luonnonmukaisen tuotannon osuus maatalousmaasta oli 2016 Suomessa 10,6 %. Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmässä oleva kokonaisala kasvoi 8 % vuoteen 2015 verrattuna. Suurin osa luonnonmukaisesti tuotetusta alasta on maaseutuohjelman luonnonmukaisen tuotannon korvausten piirissä.

Luonnonhaittakorvauksien toteutusala vuoden 2016 lopussa oli 2,17 milj. ha ja korvauksia sai 48 290 tilaa. Tavoitteeksi on asetettu 2,2 milj. ha.

Hyväksytyjä ei-tuotannollisten investointien hankkeita oli 162 kpl ja 12 hanketta oli päättynyt vuoden 2016 lopussa. Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, minkä jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus.

Laaja-alaisesti pellon käyttöön vaikuttavat ja viljelyn monimuotoisuutta lisäävät toimenpiteet ovat toteutuneet hyvin. Osin tavoitteet ovat jopa ylittyneet moninkertaisesti. Kuitenkin erityisesti peltoluonnon lajiston monimuotoisuuden edistämiseen tarkoitettujen toimenpiteiden pinta-alaa pitäisi

kasvattaa ja kohdentaa. Luonnonhoitopeltonurmien, luonnonmukaisen tuotannon, sekä hoidettujen perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien pinta-alaa pitäisi lisätä jotta ne saavuttaisivat niille asetetut pinta-alatavoitteet.

Ohjelmassa on panostettu paljon ravinnekuormituksen vähentymiseen. Pinta-alatavoitteet ovat pääosin myös täyttyneet. Torjunta-aineiden kasvinsuojelulainsäädäntö on kattava, joten ohjelmassa on vain vähän yksinomaan kasvinsuojeluun liittyviä toimenpiteitä. Puutarhakasvien vaihtoehtoisen kasvinsuojelun (ala 2 071 ha vuonna 2016) ja orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla (4 078 ha) -toimenpiteet ovat kohtuullisen hyvin käytössä. Vaikka torjunta-aineiden käyttöalaa onkin jo vähennetty, tarvittaisiin lisää myös vaihtoehtoista rikkakasvitorjuntaa edistäviä toimenpiteitä.

Viherlannoitusnurmia, joilla tavoitellaan maanparannus- ja lannoitusvaikutusta, viljeltiin selvästi ohjelman tavoitealaa vähemmän. Etelä-Suomen savialueilla, joilla viljellään suurimmalla osalla peltoalueesta erilaisia viljoja, viherlannoitusnurmet monipuolistaisivat viljelykiertoja. Ravinteiden kierrätyksen tehostaminen parantaisi myös maan kasvukuntoa. Kasvipeitteisyyden lisääntyminen sisältää myös riskin liukoisen fosforin kuormituksen lisääntymisestä.

Suojavyöhykkeitä toteutettiin selvästi tavoitettaan enemmän, mutta Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla uudet suojavyöhykkeet eivät kohdentuneet kovin hyvin yleissuunnitelmien mukaisille paikoille. Kohdentamista tulisikin tehostaa.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman rahoituksesta 68 % kohdistuu ilmastonmuutostavoitteisiin. Näistä toimenpiteistä oli vuoden 2016 loppuun mennessä toteutunut maksuina maaseuturahasto-osuudesta 736,7 milj. euroa (89 % toteutuneista maksuista). Ilmastonmuutostavoitteeseen huomioidaan maaseutuohjelmassa edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi uusiutuvan energian käyttöönottoon ja kasvihuone- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen tarkoitetut maatalousinvestoinnit.

Meri- ja kalatalousrahaston temaattiseen tavoitteeseen suunnattu rahoitus on 38 263 645 euroa, josta on sidottu vuoden 2016 loppuun mennessä 13 082 286 euroa. Tavoite käsittää laajan kirjon toimia, mm. yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon, kalastuksen tiedonkeruun, yhdenmetyt meripolitiikan täytäntöönpanon, hylje- ja merimetsokorvausten maksamisen kalastajille sekä ympäristöinnovoimien.

Kalastuksen innovaatio-ohjelmissa pyritään mm. parantamaan kalavarojen elinvoimaisuutta, tuottoa ja kestävää hyödyntämistä erityisesti kalavarojen luontaisen lisääntymisen edellytyksiä parantamalla. Tietoon perustuvan alueellisen suunnittelun ja kalastuksen säätelyn avulla parannetaan kalastuksen kestävyttä ja taloudellista tulosta. Vesiviljelyn osalta toimintaohjelmalla pyritään ratkomaan mm. kiertovesikasvatuksen keskeisiä haasteita sekä parantamaan myös perinteisten kasvatustekniikoiden kestävyttä ja ympäristöystävällisyyttä mm. rehuteknologisin toimin (esim. Itämerirehu) sekä vahvistamalla koko sektorin innovaatiotoimintaa. Hylje- ja merimetsokorvauksilla edesautetaan kalastajien, hylkeiden ja merimetsojen yhteiseloja.

Yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon vahvistamisella vähennetään kalakantojen tilan heikkenemiseen liittyviä riskejä. Prioriteetin kautta on tuettu mm. kalastuksen valvonnan seurantakeskusta, riskipohjaisiin seurantoihin siirtymistä sekä lisätty valvonnan henkilöresursseja.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston rahoituksesta 28,1 % ja toimintaohjelman julkisesta

kokonaisrahoituksesta 14,9 % (20 911 382 euroa) kohdistuu ilmastonmuutostavoitteisiin.

Inom Ålands landsbygdsutvecklingsprogram har det genomförts insatser vars preliminära syfte har varit att förbättra markskötsel och förbättra markens produktionsförmåga och markstruktur. Dessa insatser verkar även för en ökad koldioxidbindning i marken. De specifika åtgärderna som omfattas av dessa insatser är reducerad höstbearbetning, förbättrad användning av stallgödsel, anläggning av skyddszoner, anläggning av ängsvall och ekologisk produktion. Av dessa åtgärder har reducerad höstbearbetning och förbättrad användning av stallgödsel god anslutning som dessutom överträffar de målsättningar som uppsatts i programmet vilket också skall bidra till den förväntade förändringen. Gällande ekologisk produktion har anslutningen till åtgärden överstigit de i programmet uppsatta målsättningarna med över 50 %. Gällande anslutningen till åtgärderna anläggning av skyddszoner och ängsvall så har dessa inte uppfyllt de uppsatta förväntningarna.

8. Kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen ja työvoiman liikkuvuuden tukeminen

Teemaan liittyen Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman ESR-hankkeissa tavoitellaan nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden paranemista sekä yritysten ja työntekijöiden sopeutumista muutoksiin. ESR-hankkeilla on tavoitettu runsaasti nuoria ja etenkin moniammatillisilla palvelupisteillä kuten Ohjaamo-toiminnalla on saatu hyviä tuloksia aikaan tarjoamalla kohderyhmille yksilöllistä palvelua. Myös yrityksiä on osallistunut hanketoimintaan kiitettävästi ja hankkeissa mm. työhyvinvoinnin edistämällä on pyritty parantamaan myös organisaatioiden toiminnan tuottavuutta. Työvoiman liikkuvuutta on edistetty mm. erityisellä EURES-toimintaa tehostavalla hanketoiminnalla. Teemaa tukeviin hankkeisiin oli vuoden 2016 loppuun mennessä maksettu 39 milj. euroa (2018 tavoite 158,2 milj.). Ohjelman tuloskehityksessä määritellyistä kohderyhmistä hankkeisiin oli osallistunut yhteensä 10 021 (2018 tavoite 8 562) työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa alle 30-vuotiasta henkilöä ja 4 114 (2018 tavoite 5 471) yli 54-vuotiasta osallistujaa.

Maaseuturahaston osalta tavoitteeseen vaikutetaan maaseutualueilla sijaitsevien maatalouden ulkopuolisten yritysten perustamis- ja investointituella. Maaseutuohjelman tuloskehityksessä esitetään tavoite tukea saaneiden yritysten osalta. Tila- ja yritystoiminnan kehittämisen tavoitteeksi on asetettu 5 500 tukea saavaa yritystä. Toimenpiteessä on 2 alatoimenpidettä: yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle on 257 milj. euroa. Vuoden 2016 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 13,4 milj. euroa ja sidottu oli 49,9 milj. euroa. Hankkeita oli päättyneet vuoden 2016 loppuun mennessä vasta 138 kpl (2,5 % tavoitteesta), joten tulosten vaikutuksia ei voi vielä analysoida. Tukia oli myönnetty yhteensä 1 195 kpl. Tavoitteeksi on asetettu 4 000 hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikkaa. Työllistämisaikutuksia on vielä liian aikaista arvioida.

Meri- ja kalatalousrahaston kautta tavoitetaan osaamista ja verkottumista tukevilla hankkeilla sekä kalatalouden paikallisen kehittämisen kautta (kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä on Manner-Suomessa 9 ja Ahvenanmaalla 1). Koulutushankkeiden kautta pyritään myös rekrytoimaan nuoria kalastajia sektorille, jonka keski-ikä on n. 55 vuotta. Koulutushankkeita on käynnistetty jo useita ja temaattiseen tavoitteeseen suunnatusta 5 000 000 euron rahoituksesta on sidottu vuoden 2016 loppuun mennessä 1 021 853 euroa.

Med finansiering från socialfonden (Ålands strukturfondsprogram) har långtidsarbetslösa personer på

Åland erbjuder arbetsträning och arbetspraktik i syfte att ge deltagarna ett arbete. Det uppnås genom kompetensutveckling, individuellt stöd och praktiskt arbete. Arbetet sker i samarbete med Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Av den godkända budgeten är 66 % bundet av finansieringsbeslut.

Det är ännu för tidigt att analysera effekterna eftersom projektet är pågående och det återstår programfinansiering att bevilja. En analys försvåras enligt utvärderarna även av att indikatorerna för antalet långtidsarbetslösa samt de som gäller huruvida deltagare kommit i sysselsättning eller ej eller deltagande i åtgärder som utbildning är känsliga för konjunkturen.

9. Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja köyhyyden ja syrjinnän torjuminen

Teema on tärkeässä asemassa yhteiskunnallisen eriarvoistumisen vähentämisessä. ESR-hankkeilla on tavoitettu runsaasti heikoimmassa yhteiskunnallisessa asemassa olevia, joiden työ- ja toimintakyvyn parantamiseen ja mittaamiseen on toimenpiteillä panostettu. Alustavien tulosten perusteella osallistujien työ- ja toimintakyky onkin parantunut. Sosiaalista osallisuutta on lisätty varsin laaja-alaisesti tarjoamalla eri kohderyhmille (esim. maahanmuuttajat, päihteiden käyttäjät ja pitkäaikaistyöttömät) monipuolisia toimenpiteitä ja vertaistukea. Tämä on lisännyt heidän aktiivisuuttaan ja mahdollisuuksiaan päästä työmarkkinoille. Teeman mukaisiin hankkeisiin oli vuoden 2016 loppuun mennessä maksettu 19,9 milj. euroa (2018 tavoite 67,3 milj.). Tuloskehvyssä määritellyistä kohderyhmistä hankkeisiin osallistui 2 192 (2018 tavoite 1 345) sellaista työelämän ulkopuolella olevaa, jotka eivät ole koulutuksessa sekä 3 721 pitkäaikaistyöttömää (2018 tavoite 3 698).

Maaseuturahaston osalta tavoitteeseen vaikutetaan maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen ja Leader-toiminnan avulla. Maaseutuohjelman tuloskehvyssä esitetään tavoite paikallisten Leader-ryhmien kattamalle väestölle.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen tavoitteeksi on asetettu 500 tuettua hanketta ja suunniteltu kokonaisrahoitus on 50 milj. euroa. Vuoden 2016 loppuun mennessä oli toteutunut maksuina 1,8 milj. euroa ja sidottu oli 22,4 milj. euroa. Hyväksytyjä hankkeita oli yhteensä n. 80 mutta päättyneitä vasta 4 kpl (0,8 % tavoitteesta), joten tuloksia ei voi vielä analysoida.

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnan tavoitteeksi 550 yritystuki- ja 3 000 kehittämishanketta. Päättyneitä hankkeita oli 261. Hankkeita oli käynnissä 1 838, josta kehittämishankkeita oli 1 327 ja yritystukia 511. Vuoden 2016 loppuun mennessä oli toteutunut maksuina 14,1 milj. euroa ja sidottu oli 103,4 milj. euroa. Hankkeisiin sidottiin julkista rahoitusta 72,3 milj. euroa, josta kehittämishankkeiden osuus oli 62,4 milj. euroa ja yritystukien 9,8 milj. euroa. Vuoden 2016 lopussa Leader-ryhmien kattaman väestön määrä oli n. 2,7 milj. henkilöä.

Rahoitetuissa hankkeissa painottui yleishyödyllinen kehittäminen. Moni Leader-ryhmä raportoi elinkeinojen kehittämisen ja erityisesti yritystukien vaativan lisää aktivointitoimia. Teemahankkeita rahoitettiin 15 kappaletta (1,4 milj. euroa) ja ryhmät pitivät sitä hyvänä välineenä aktivoida pieniä toimijoita ja saada uusia hakijoita.

Alueiden välisiä ja kansainvälisiä hankkeita rahoitettiin yhteensä 74 kpl, joista esiselvityksiä 13, alueiden välisiä hankkeita 58 ja kansainvälisiä hankkeita 3 kpl. Näihin sidottiin rahoitusta n. 7 milj. euroa.

Finansiering från socialfonden (Ålands strukturfondsprogram) har hittills beviljats till ett flerårigt projekt som riktar sig till grupper som utifrån de förhållanden som råder i landskapet identifierats som sårbara och riskerar en marginalisering. Av den godkända budgeten är 71 % bundet av finansieringsbeslut.

Det är ännu för tidigt att analysera effekterna. En analys försvåras enligt utvärderarna även av att indikatorerna för antalet långtidsarbetslösa samt de som gäller huruvida deltagare kommit i sysselsättning eller ej eller deltagande i åtgärder som utbildning är känsliga för konjunkturen.

I programmet har uppställts som mål att 100 % av landsbygdsbefolkningen omfattas av lokala utvecklingsstrategier. Den lokala utvecklingsstrategin omfattar hela Åland varmed målsättningen är uppnådd. Under 2016 har beslut om stöd till projekt för genomförande av insatser inom LAG fattats om totalt 224 108 euro och för löpande kostnader och ledningsfunktioner om totalt 290 000 euro. Landskapsregeringen har betalat ett nationellt finansierat förskott till LAG för att driva den lokala aktionsgruppen. I programmet finns ytterligare uppställt mål att 7 000 personer ska dra nytta av förbättrade tjänster motsvarande 24,69 % av befolkningen. Ytterligare förväntas genomförandet av Leadermetoden bidra till arbetstillfällen (5). Vid utgången av 2016 finns ännu inte redovisat resultat.

10. Investoiminen koulutukseen, ammattitaidon hankkimiseen ja elinikäiseen oppimiseen

Investoiminen koulutukseen, ammattitaidon hankkimiseen ja elinikäiseen oppimiseen nähdään Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman ESR-toimenpiteissä keinoina vastata työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Koulutuksen työelämälähtöisyyttä on lisätty tiiviillä yhteistyöllä työpaikkojen kanssa ja näin on pystytty huomioimaan mm. kasvualojen erityistarpeet. Koulusta koulutukseen ja työhön siirtymiä on tuettu ja kehitetty uusia palvelumuotoja. Koulutuksessa aliedustettujen ryhmien osallistumista on lisätty mm. kiinnittämällä huomiota maahanmuuttajien lisääntyneeseen määrään. Alun hitaan lähdön jälkeen on ilahduttavasti saatu hanketoimintaan mukaan vailla ammatillista tutkintoa olevia henkilöitä. Teemaan oli vuoden 2016 loppuun mennessä maksettu 34,6 milj. euroa (2018 tavoite 111,1 milj.). Tuloskehysten mukaisia alemman tai ylemmän perusasteen suorittaneita henkilöitä osallistui 6 242 (2018 tavoite 9 299) ja opinto-ohjaajia, uraneuvoja ja muita ohjauspalveluiden asiantuntijoita 4 216 (2018 tavoite 6 799).

Myös *maaseuturahaston* osalta tavoitteeseen vaikutetaan koulutuksen ja tiedonvälityksen avulla. Maaseutuohjelman tuloskehyksessä ei esitetä näille toimenpiteille tavoitetta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen kiinnostavuus näyttää vähentyneen jonkun verran yhteistyötoimenpiteen johdosta.

För kompetenshöjande åtgärder bland den sysselsatta arbetskraften har efterfrågan på programfinansiering i det åländska programmet varit god. Målsättningen för antalet deltagare som erhåller en kvalifikation efter avslutad åtgärd förväntas uppnås.

Hittills har socialfondens programmedel kanaliserats dels direkt till företag för att höja arbetskraftens kompetens dels till fortbildningsprojekt för företag på Åland som administreras av en näringslivsorganisation för att öka kompetensen inom servicenivå och försäljning hos de anställda i de deltagande branscherna. Programfinansiering har likaså beviljats till utvecklande av utbildningssystem genom att stärka den digitala kompetensen hos lärare i skolor med sviktande elevunderlag samt utvecklandet av ett koncept för livslång vägledning som är en viktig aspekt av det livslånga lärandet.

Under 2015 och 2016 har förberedelser vidtagits för implementeringen av stödet till yrkesutbildnings- och kompetensutvecklingsåtgärder inom Ålands landsbygdsutvecklingsprogram. Eftersom åtgärden

ännu inte genomförts till följd av förseningarna i utarbetande av e-systemen saknas det uppgifter för resultat.

c) **Kuvas ERI-rahastojen vaikutuksesta uusiin oleellisiin maakohtaisiin suosituksiin.**

Maakohtaisissa suosituksissa ei ole tullut sellaisia oleellisia uusia näkökohtia, joihin ERI-rahastojen toimenpitein voitaisiin suoraan vaikuttaa.

e) **Kuvas siitä, miten kehittämistarpeiden muutokset on otettu huomioon ERI-rahastojen avulla.**

Turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyä lisättiin myös maahanmuuttajille suunnattujen hankkeiden määrää mm. erillishauilla. Entistä enemmän on kiinnitetty huomioita koulutusjärjestelmien kehittämiseen, nopean työllistymisen edistämiseen sekä maahanmuuttajien osaamisen parempaan hyödyntämiseen. Myös yhteistyötä eri EU-rahastojen välillä tiivistettiin koordinaation parantamiseksi ja synergiaetujen saavuttamiseksi. (Kts. tarkemmin luku 4 b)

Maaseuturahaston havaitut kehittämistarpeet eivät ole muuttuneet.

Inom Ålands strukturfondsprogram har utvecklingen av antalet sysselsatta på Åland under en längre period visat en positiv utveckling gällande sysselsättningen. Arbetsmarknaden på Åland är ändå förhållandevis liten och beroende av extern rekrytering, varför det finns ett behov av kompetenshöjande åtgärder för den enskilda individen samtidigt som det för arbetsgivarna är en utmaning att hitta rätt kompetensprofil. Förvaltande myndighet överväger en programändring med överföring av medel från investeringsprioritering "Minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden" till "Uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften", för att tillgodose behoven.

Inom ramen för den tilldelade finansieringen från jordbruksfonden har det inte funnits utrymme för intensifierade insatser som skulle svara mot de ökade behoven av arbetskraft inom landsbygdsnäringsarna på Åland.

Taulukko 1

Ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki

Rahasto	A. Kumppanuussopimuksessa asetettuihin ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki	B. Ilmastonmuutostavoitteisiin käytetty tuki ⁽⁴⁾	Käytetyn tuen prosenttiosuus kumppanuussopimukseen verrattuna (% B/A)
EAKR	154 268 130	29 176 017	19 %
ESR	61 317 794	1 237 849	2 %
Maaseuturahasto	1 608 690 913	740 782 600	46 %
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto	10 233 158	5 561 824	54 %
YHTEENSÄ	1 834 509 995	776 758 290	42 %

3. Toimenpiteet, jotka on toteutettu kumppanuussopimuksen mukaan sovellettavien ennakkoehtojen täyttämiseksi (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan c alakohta)

maxlength=10500

Tarvittaessa yleistiedot ja arviointi siitä, onko vahvistettua aikataulua noudatettu niiden toimenpiteiden osalta, jotka on toteutettu kumppanuussopimuksen hyväksymispäivänä täyttämättä olleiden kumppanuussopimuksen mukaan sovellettavien ennakkoehtojen täyttämiseksi.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 hyväksyttiin 12.12.2014. Hyväksytyssä ohjelmassa ennakkoehdon G7 Tilastojärjestelmät ja tulosindikaattorit alakohta b ei täyttynyt. Ohjelmasiikirjassa esitetään, että ennakkoehdon täyttämiseksi luodaan CAPin vaikuttavuusindikaattoreiden tilastointijärjestelmä ja rakennetaan ja kehitetään tietojärjestelmät vastaamaan ohjelmakauden 2014–2020 seurannan tarpeita.

Maaseuturahaston ennakkoehdot täyttyivät 30.11.2016 mennessä. Komissiolta on myönteinen lausuma asiaan. HYRRÄ-järjestelmän julkinen hankerekisteri julkaistiin 30.11.2016 osoitteessa <http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/tietopalvelut/Sivut/Hankerekisteri.aspx> . Tukisovelluksesta ja Rahtusta voi tilata raportteja osoitteesta Tilausraportointi@maanmittauslaitos.fi . Lisäksi seurantatiedot sekä ohjelma keskeiset tulokset julkaistaan vuosittain Maaseutu.fi-sivuilla osoitteissa <https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/arvioni-ja-seuranta/vuosikertomukset/Sivut/default.aspx> ja <https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/arvioni-ja-seuranta/edistymisen-mittarit/Sivut/default.aspx> . CAPin vaikuttavuusindikaattoreiden tilastojärjestelmä on toteutettu ja palvelu löytyy osoitteesta <http://stat.luke.fi/indikaattorit> .

Suomi on täyttänyt *Euroopan meri- ja kalatalousrahaston* ennakkoehdot. Suomi toimitti Euroopan komissiolle kirjeen 24.10.2016, koskien hallinnollisista valmiuksista valmistella yksittäisiä valvonta- ja tarkastusohjelmia ja panna ne täytäntöön siten kuin asetuksen (EY) N:o 1224/2009 95 artiklassa on säädetty. Kirjeessä esitettiin kyseisen, toimintaohjelman laatimisvaiheessa täyttämättä olleen ennakkoehdon täytyminen ja täyttämisen perustelut. Perustelut vastasivat toimintaohjelman kohdassa 6.2 esitettyä kuvausta toteutettavista toimenpiteistä, niiden täytäntöönpanosta vastaavista elimistä ja näiden toimenpiteiden toteutuksen aikataulusta.

I handlingsplanen i det godkända operativprogrammet för strukturfonderna (Eruf/ESF) utlovade Ålands landskapsregering en färdig innovationsstrategi och ett utbildningspolitiskt program senast den 30 juni 2015. Förslagen till dessa presenterades för övervakningskommittén i juni 2015. Ålands utbildningspolitiska program och Ålands innovationsstrategi godkändes av kommissionen genom beslut den 17 augusti 2015 respektive den 21 september 2015.

4. Niiden mekanismien täytäntöönpano, joilla varmistetaan koordinointi ERI-rahastojen ja muiden unionin ja kansallisten rahoitusvälineiden välillä sekä Euroopan investointipankin (EIP) kanssa (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan d alakohhta)

maxlength=14000

- a) Arviointi kumppanuussopimuksessa määritettyjen koordinointimekanismien täytäntöönpanosta sekä tarvittaessa täytäntöönpanossa ilmenneistä ongelmista.

ERI-rahastojen kesken pyritään täydentävyyteen, jolla tavoitellaan tuloksellista rahoituskokonaisuutta. Hankkeissa on usein elementtejä, jotka soveltuisivat useamman rahaston rahoitettavaksi. Kansalliset ja alueelliset säädökset, ohjeet ja koordinaatiomekanismit varmistavat, että rahastot toimivat täydentävästi ja välttävät kaksoisrahoitukselta.

ERI-rahastoille on avattu yksi yhteinen internet-portaali www.eurahoitus.fi, joka sisältää ajankohtaisia tapahtumatietoja sekä linkkejä tarkempiin ohjelmakohtaisiin sivustoihin.

Keskushallinnon tasolla ERI-rahastojen täydentävyyden koordinoinnista ja yhteensovittamisesta vastaa valtioneuvoston 17.12.2015 asettama Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE). Toimintaa johtaa työ- ja elinkeinoministeriö tiiviissä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Neuvottelukunnan tehtävänä on mm. huolehtia rakennerahastoasioiden sekä maaseutu- ja meri- ja kalatalousrahastojen toimien yhteensovituksesta keskushallinnossa ja yhteen sovittaa rakennerahasto- ja kansallisia toimia. Neuvottelukunta koordinoi myös ERI-rahastojen kokonaisvaikuttavuuden arviointia ja raportointia sekä tekee ehdotuksia ERI-rahastojen toimien yhteensovituksen ja vaikuttavuuden parantamiseksi hallintoviranomaisille ja seurantakomiteoille. Lisäksi seurantakomiteat käsittelevät eri ohjelmien tilannetta ja yhteensovituksessa esiin nousevia kysymyksiä.

ERI-rahastojen seurantakomiteoiden ristikkäiset jäsenyydet vahvistavat koordinaatiota ja varmistavat tiedon leviämisen ohjelmien tuloksista ja pullonkaloista.

Alueellisella tasolla rahastojen ohjelmien strategisen tason yhteensovitus tapahtuu maakunnittain maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) ja niiden sihteeristöissä, jolla on vastuu alueen kehittämistoimien koordinoinnista.

ELY-keskukset ovat suurin ERI-rahastojen toimien rahoittaja. ELY-keskukset vastaavat oman toimintansa organisoinnista ja koordinoinnista siten, ettei niiden rahoittamisessa hankkeissa synny päällekkäistä rahoitusta (erityisesti yritysrahoitus). ELY-keskukset ovat myös ESR:n ja maaseuturahaston tuen pääasiallisia rahoittajia, mikä mahdollistaa päällekkäisten toimintojen rahoittamisen välttämisen. Suuraluetasolla työnjako ja menettelyt määritetään toimivaltaisten viranomaisten keskinäisillä neuvotteluilla ja kirjallisesti tehtävillä sopimuksilla eri toimijoiden välillä tuenhakijoiden tasavertaisuuden varmistamiseksi ja päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi.

Maakunnan liitot vastaavat alueensa strategisen kehittämisen kokonaisuudesta ja vastaavat mm. maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä alueen kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Maakunnan liitto vastaa myös maakunnan eri osien kehityksen sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuuden seurannasta ja arvioinnista.

Maakunnan kehittämisen tavoitteet määritellään nelivuotisessa maakuntaohjelmassa. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin, tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, kuvauksen maakunnan kehittämisen kannalta keskeisistä hankkeista ja muista olennaisista toimenpiteistä sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi. Lapin maakunnassa maakuntaohjelmaan sisältyy saamelaiskulttuuria koskeva osa. Kahden vuoden välein valmistellaan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma MYR:n hyväksyttäväksi. Toimeenpanosuunnitelmassa suunnataan maakuntaan osoitettua rakennerahastorahoitusta sekä muuta alueen kehittämiseen vaikuttavaa rahoitusta. Sekä maakuntaohjelma että sen toimeenpanosuunnitelma laaditaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueen kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät.

Maaseuturahaston ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston osalta koordinaatiomekanismeja ei ole arvioitu. Rahastoissa ei ole otettu käyttöön rahoitusvälineitä eikä EIP:n tukimuotoja. Ongelmia ei ole ilmennyt ja rahastojen osalta edetään kumppanuussopimuksessa esitetyllä tavalla.

b) Tarvittaessa muokattujen ja uusien koordinaatiomekanismien kuvaus.

Suomen EAKR-osarahoitteinen takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi käynnistyi komission hyväksytyä ohjelman 26.5.2016. Ohjelman toimeenpanoon liittyvät sopimukset allekirjoitettiin syyskuussa 2016 pl. panttaussopimus, joka viimeisteltiin joulukuussa 2016. Varsinaista takauksien myöntämistä ei vielä käynnistetty vuonna 2016. Ohjelmalle nimettiin Advisory Board, joka piti ensimmäisen kokouksensa 15.9. Investors Boardin kuuluvat äänioikeuden omaavat edustajat TEM:stä ja Euroopan investointirahastosta. Euroopan komissio ja Euroopan investointipankki osallistuvat työhön tarkkailijana. Takausohjelmalle asetettiin seurantakomitea valtioneuvoston päätöksellä 1.12.2016. Seurantakomitea on yhteinen Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 rakennerahasto-ohjelman kanssa. Takausohjelmalle asetettiin arviointiryhmä ja viestintäverkosto. Seurantakomitea hyväksyi valintaperusteet sekä arviointi- ja viestintäsuunnitelmat ja nimesi ohjelmalle sihteeristön, joka on yhteinen Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 rakennerahasto-ohjelman kanssa. Näin ollen EAKR-osarahoitteisten ohjelmien välinen koordinaatio toimii jatkossa ongelmitta. Hallintoviranomaisen, Euroopan investointirahaston, Euroopan komission ja TEM:n hallinnonalan yritystukia myöntävien viranomaisten sekä MMM:n yhteistyö välittäjäpankkien kanssa on tärkeää koordinaation toteutumiseksi käytännön tasolla.

Pakolaisten määrän lisääntyttyä on lisätty myös kansallisia koordinaatioryhmiä, joiden avulla varmistetaan kansallisiin ja EU-varoin toteutettavien toimien synergia. Valtion kotouttamisohjelman mukaisesti vuosina 2016 – 2019 keskitytään pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan perustuvaan neljään tavoitealueeseen:

1. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä;
2. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti;
3. Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa;
4. Kannustetaan avointa keskustelua maahanmuuttopolitiikasta, eikä rasismia sallita.

Tätä varten perustettiin mm. *Ministeriöiden välinen kotouttamisen yhteistyöryhmä KYHRY*, jossa seurataan maahanmuutto- ja turvapaikkatilannetta laaja-alaisesti esim. turvapaikanhakijoiden vastaanottotilanteen kehittymistä ja valtion kotouttamisohjelman valmistelua ja toimeenpanoa.

Lisäksi toimii *Maahanmuuton kotouttamisen koordinaatioryhmä*, jossa on edustajat ministeriöistä, Suomen Kuntaliitosta, Punaisesta rististä, STEAsta ja EU-rahastoista ESR/EAKR, AMIF, EAFRD ja FEAD. Koordinaatioryhmän tarkoituksena on varmistaa järjestelmällisempi yhteydenpito maahanmuuttohankkeiden rahoittamisen kannalta merkittävien sidosryhmien välillä, muodostaa kokonaiskuva erityisesti kotoutumiseen liittyvästä niin EU- kuin kansallisella rahoituksella toteuttavasta hanketoiminnasta sekä vaihtaa näkemyksiä rahoituksen kohdentamistarpeista.

Maaseuturahaston ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston osalta ei koordinaatiomekanismeja ole muutettu.

5. Aluekehitystä koskevan yhdenntyn lähestymistavan toteutuminen tai yhteenveto sellaisten yhdenntettyjen lähestymistapojen toteutumisesta, jotka perustuvat ohjelmiin, mukaan lukien edistymisen ensisijaisille yhteistyöaloille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa

(asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan e alakohta)

a) Yleiset huomautukset ja arviointi.

maxlength=14000

ERI-rahastojen yhdenntetty alueellinen kehittäminen noudattaa alla kuvattua rahastojen ja ohjelmien välistä työnjakoa joka on osoittautunut toimivaksi. Ulkopuolisen arvioinnin tuloksia näistä toimista ei kuitenkaan ole vielä käytettävissä.

b) Yhteenveto yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen toteutumisesta. maxlength=7000

Yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä (CLLD=Community-led local development) rahoitetaan Suomessa maaseudun kehittämisohjelman kautta. Toimintatavalla on ollut Suomen maaseutualueilla vahva perinne; vuonna 2016 Leader-toiminta täytti Suomessa 20 vuotta. Samalla kun juhlittiin saavutuksia tähän mennessä, aloitettiin Leader2030-tulevaisuusprosessi, jonka tavoitteena on vahvistaa ja kehittää toimintatapaa vastaamaan nykypäivän tarpeisiin.

Rahoituskaudella 2014–2020 maaseutuohjelmasta rahoitetaan 54 paikallisen Leader-ryhmän toimintaa ja ne kattavat kaikki maaseutualueet. Kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä on 10. Rakennerrahasto-

ohjelmasta on lisäksi rahoitettu useita hankkeita, joilla toteutetaan kansalaistoimijälhtöistä kehittämistä kaupungeissa.

Syksyllä 2017 aloittaa toimintansa uusi poikkihallinnollinen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen työryhmä, joka on maaseutupolitiikan neuvoston ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän yhdessä asettama. Työryhmän tarkoitus on edistää ja kehittää kumppanuuteen ja omaehtoisuuteen perustuvia kansalaistoimijälhtöisiä toimintatapoja kaikilla alueilla ja eri EU-rahastoissa sekä selvittää yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen vahvistamisen mahdollisuuksia tulevalle EU-ohjelmakaudella. Työryhmän tehtävänä on myös mm. lisätä yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä toteuttavien kaupunkien paikalliskehittäjien, maaseudun Leader-ryhmien sekä kalatalousryhmien välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

I det åländska landsbygdsprogrammets strategi valdes åtgärden Stöd till Leader-program (M19) för lokalt ledd utveckling för att möta de behov av generationsväxling i mikroföretag, utveckling och diversifiering av mikroföretag, ökad vertikal integration inom näringen (från jord till bord), upprätthållande av social service, utvecklande av föreningsliv, ökad inflyttning och stimulans till kunskaps- och erfarenhetsutbyte som identifierats. Samtliga åtgärder inom Leader genomförs inom ramen för fokusområde 6B.

Ett stöd för förberedande och framtagande av en lokal utvecklingsstrategi beviljades under hösten 2015 och en lokal utvecklingsstrategi för Åland 2014-2020 godkändes av landskapsregeringen den 30 september 2015. Den lokala utvecklingsstrategin har reviderats och godkänts av landskapsregeringen under 2016. Förverkligandet av strategin påbörjades under 2016.

c) Yhteenvedo yhdennettyjen alueellisten investointien toteutumisesta. *maxlength=7000*

Rakenerahasto-ohjelman EAKR-rahoituksesta 5 % (n. 39,1 milj. euroa) on suunnattu kestäväan kaupunkikehittämiseen EAKR-asetuksen 7 artiklan mukaisesti yhdennetyn alueellisen strategian (ITI) pohjalta. Strategia on nimeltään 6Aika – Avoimet ja älykkäät palvelut. Sen ovat laatineet ja sitä toteuttavat Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit eli Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Kestävän kaupunkikehittämisen julkinen kokonaisrahoitus ohjelmakaudella 2014–2020 on noin 79 miljoonaa euroa, josta EAKR-rahoituksen osuus on noin 39,5 miljoonaa euroa (50 %) ja loput kuntien (33 %) sekä valtion (17 %) rahoitusta. Vuoden 2016 loppuun mennessä 6Aika –toiminnan osalta välittävänä toimielimenä toimiva Uudenmaan liitto oli myöntänyt julkista rahoitusta 19:lle 6Aika-hankkeelle runsaat 40 miljoonaa euroa ja vastaavasti 6Aikaan kytkeytyvien ESR-hankkeiden välittäväksi toimielimeksi nimetty Hämeen ELY-keskus kuudelle ESR-hankkeelle 3,6 miljoonaa euroa. ESR-rahoitusta ei ole ohjelmassa erikseen korvamerkitty, vaan maakunnan yhteistyöryhmät päättävät ESR-rahoituksen suuntaamisesta osana maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa.

Rahoitetuista 25:sta 6Aika-hankkeesta kolme on suuria, kaikkia kuutoskaupunkeja yhdistäviä kärkihankkeita (avoimet innovaatioalustat, avoin data ja avoimet rajapinnat sekä avoin osallisuus ja asiakkuus) ja loput 22 pienempiä pilotti- ja kokeiluhankkeita.

Avoimet innovaatioalustat ovat fyysisiä ja virtuaalisia ympäristöjä, joissa voi testata uusia palveluja ja tuotteita aidoissa olosuhteissa. Avoin data ja avoimet rajapinnat toimivat uusien palvelujen sekä toiminnan kehittämisen pohjana. Avoin osallisuus ja asiakkuus -teemassa kehitetään palveluinnovaatioita ja asiakasprosesseja yhdessä koko kaupunkiyhteisön kanssa.

d) Yhteenveto makroalue- ja merialuestrategioiden toteutumisesta. *maxlength=7000*

Vuoden 2016 loppuun mennessä Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa oli käynnistynyt 509 EAKR-hanketta ja 90 ESR-hanketta, joiden oli arvioitu tukevan Itämeren alueen strategiaa. Julkista rahoitusta em. EAKR-hankkeisiin oli varattu 138,1 milj. euroa (24 % kaikesta EAKR-hankkeiden julkisesta rahoituksesta) ja ESR-hankkeisiin 73,4 milj. euroa (16 % kaikesta ESR-hankkeiden julkisesta rahoituksesta). Selvästi tärkein Itämeristrategian tavoitteista on EAKR-hankkeissa Itämeren alueen maailmanlaajuisen kilpailukykyyn parantaminen (51 % hankkeista), seuraavina ovat EU:n Itämeri-strategia Eurooppa 2020-strategian toteuttamisen edistäjänä (18 %) ja Yhteistyön parantaminen (10 %). ESR-hankkeista EU:n Itämeri-strategia Eurooppa 2020-strategian toteuttamisen edistäjänä oli Itämeristrategian keskeisin tavoite peräti 82 %:lle.

Itämeren alueen strategian politiikka-alueista EAKR-hankkeissa tärkein on selvästi Yrittäjyyden edistäminen ja pk-yritysten kasvun vauhdittaminen, johon ensisijaisena välittömänä vaikutuksena kohdistuu 58 % hankkeista ja 48 % Itämeristrategiaa tukevien EAKR-hankkeiden rahoituksesta. Toiseksi tärkein on Alueen tutkimus- ja innovointimahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen (19 % / 20 %). Itämeren alueen strategiaa tukevista ESR-hankkeista on 59 % merkinnyt tärkeimmäksi ensisijaisen välittömän vaikutuksen politiikka-alueeksi Innovatiivisen koulutuksen ja nuorison kehittämisen (61 % julkisesta rahoituksesta) ja toiseksi tärkeimmäksi Ihmisten terveyden, myös sen sosiaalisten näkökohtien, parantamisen ja edistämisen (22 % ja 25 %).

Niin tavoitteiden kuin politiikka-alueiden selvä keskittyminen osoittaa selvästi, kuinka Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman vahva fokusointi rajaa voimakkaasti ohjelman vaikutusmahdollisuuksia Itämeren alueen strategian toteutukseen sen koko laajuudessa. Toisaalta nyt vahvoina esiin nouseviin politiikka-alueisiin ohjelman tarjoama rahoitustuki on alueellisella tasolla hyvinkin merkittävä. Hankkeiden vaikutusta Itämeren alueen strategian tavoitteiden ja politiikka-alueiden tukemiseen on kuluvalle ohjelmakaudella mahdollista seurata edelliskautta tarkemmin, sillä hankkeiden tulee erotella seurannassa, ovatko hankkeen vaikutukset välittömiä vai välillisiä. Lisäksi välillisiä vaikutuksia on mahdollista kirjata enintään kolmeen politiikka-alueeseen.

Vuoden 2016 aikana käynnistyi Itämeren alueen kansallisten ohjelmien EAKR-hallintoviranomaisten yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on saada vuoden 2017 aikana toteutettua cleantech-aiheinen kansainvälinen hankeverkosto, jossa ensimmäistä kertaa tässä laajuudessa pyritään luomaan Itämeren alueen hanketoimijoiden välille konkreettista teemapohjaista yhteistyötä. Myös Suomesta on useampi maakunta ja hanketoimija osoittanut kiinnostuksensa osallistua verkoston toteuttamiseen.

ESR:n Itämeriverkosto jatkoi vuonna 2011 alkanutta toimintaansa. Kokouksia ja seminaareja järjestetään vuosittain samoin kuin hankevierailuja. Pääasiallisina teemoina ovat nuorisotyöllisyys sekä osallisuus. Teemat linkittyvät ESR:n kansainvälisen yhteistyön teemaverkostoihin.

Itämeristrategian toteutuista rakennerahasto-ohjelmassa on kuvattu myös rakennerahastot.fi –sivustolla <https://www.rakennerahastot.fi/itameri-strategia>

Myös monet maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteistä toteuttavat myös EU:n Itämeristrategian tavoitteita. Yksi Itämeristrategian kolmesta päätavoitteesta on meren pelastaminen. Esimerkiksi maatilojen ympäristökorvaus sekä erilaiset ympäristön parantamiseen, esimerkiksi ravinteiden kierrätykseen liittyvät hankkeet ja yritystuet toteuttavat osaltaan tätä tavoitetta. Maaseutuohjelmasta

rahoitetaan lisäksi kansainvälistä yhteistyötä, ja siihen sisältyy Itämeristrategian tavoitteiden edistäminen. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tavoitteena on tukea kalatalouselinkeinon kestävää ja älykästä kasvua, edistää meriluonnonvarojen suojelua ja kestävää käyttöä sekä edistää osaltaan Itämeren alueen yhteistyötä viranomaisten ja toimijoiden välillä. Vesiviljelyn kehittämisessä jatketaan Itämeritason yhteistyötä kestäväen vesiviljelyn mukaisesti. Toimijoiden ja viranomaisten kansainvälisen yhteistyön lisääminen mahdollistaa myös rahaston varojen vaikuttavuuden parantamisen ja tiedon tehokkaan leviämisen Itämeren alueella. Ohjelmasta voidaan tukea toimia, joilla lisätään meripolitiikan kansallista koordinaatiota ja yhteistyötä. Toimintaohjelmasta voidaan rahoittaa myös merialuesuunnitteluun tarvittavan tietopohjan laajentamista, menetelmien kehittämistä ja tarvittavien toimenpiteiden toteuttamista. Toimenpiteellä voidaan rahoittaa meren elollisten luonnonvarojen kestäväen käytön edellyttämän tietopohjan lisäämistä sekä meristrategiadirektiivin täytäntöönpanon edistämistä.

e) Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan iii alakohta: tapauksen mukaan yhteenveto yhdenntyn lähestymistavan toteutumisesta vastattaessa köyhydestä eniten kärsivien alueiden ja suurimmassa syrjinnän ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeisiin. *maxlength=7000*

- Kuvaus toimenpiteistä, joilla on vastattu köyhydestä eniten kärsivien alueiden ja suurimmassa syrjinnän ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeisiin.
- Kuvaus tuloksista, joita näiden alueiden tai kohderyhmien tarpeisiin vastaamisessa on saatu.

Tätä ei ole käsitelty/kuvattu kumppanuussopimuksessa.

f) Yhteenveto väestörakenteeseen liittyviin haasteisiin vastaamisen toteutumisesta alueilla, jotka kärsivät vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista. *maxlength=7000*

Itä- ja Pohjois-Suomi on Lissabonin sopimuksen 174 artiklan mukainen pohjoinen alue, joka kärsii pysyvistä luontoon ja matalaan väestötiheyteen liittyvistä haitoista. Lisäksi Etelä- ja Länsi-Suomen pohjoisin osa, Saarijärven-Viitasaaren seutu on osa Suomen EU:n liittymissopimuksessa määriteltyä Suomen harvaan asuttua aluetta. Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman EAKR-rahoituskehyksestä n. 40 % on Itä- ja Pohjois-Suomeen suunnattua harvan asutuksen erityisrahoitusta (julkinen rahoitus yht. 610,6 milj. euroa). Vuoden 2016 lopussa tästä rahoituskehyksestä oli varattu hankkeisiin 180,3 milj. euroa ja maksettu 44,4 milj. euroa. Koska koko Itä- ja Pohjois-Suomen NUTS2-alue on erityisrahoituksen piirissä ja alue saa lisäksi myös kehittyneen alueen EAKR-tukea, on erityisrahoituksen hankkeita pyritty maantieteellisesti kohdistamaan kaupunkiseutujen ulkopuolisille harvan asutuksen alueille. Ainoastaan Itä- ja Pohjois-Suomen käytettävissä on Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa lisäksi pienimuotoiset infrastruktuurihankkeet mahdollistava erityistavoite ”Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen”, jossa oli vuoden 2016 loppuun mennessä käynnistynyt 17 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta 21,2 miljoonaa euroa.

Maaseutuohjelman toimenpiteiden avulla vaikutetaan maaseutualueiden ja erityisesti harvaan asuttujen maaseutualueiden ympäristöön ja väestön elinolosuhteisiin. Ympäristövaikutuksia kuvataan luvussa 2b. Aluetaloudellisten vaikutusten arviointi on käynnistymässä.

6. Toteutetut toimenpiteet, joilla on pyritty lisäämään jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää ERI-rahastoja (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan f alakohta) *maxlength=14000*

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman teknisellä tuella on hallintoviranomainen järjestänyt vuosittain koulutusta ja työkokouksia viranomaisille. Koulutuksissa on käsitelty mm. hankkeiden valintaa, tukielpoisuutta ja tehtävien eriyttämistä sekä ohjelman indikaattoreita ja asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kokouksien materiaali on viranomaisten käytettävissä myös jälkeenpäin rakennerahastojen verkkosivuilla. Myös välittäviin toimielimiin suunnatuilla ohjaus- ja valvontakäynneillä on suuri merkitys välittävien toimielinten osaamisen parantamisessa.

Välittävät toimielimet ovat puolestaan järjestäneet neuvontaa, koulutusta ja infotilaisuuksia hankkeiden hakijoille ja toteuttajille. Esimerkiksi hankehakemus- ja maksatushakemusten täyttämisestä sekä indikaattoritietojen keräämisestä ja tallentamisesta järjestelmiin samoin kuin hankintamenettelyistä ja viestinnästä on annettu ohjeistusta hakijoille ja hankkeiden toteuttajille.

Suomen rakennerahasto-ohjelman sekä myös takausohjelman osalta keskeisin tiedotuskanava niin välittäville toimielimille kuin hankkeiden hakijoille ja toteuttajille on verkkosivusto www.rakennerahastot.fi

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 kansallisen maaseutuverkoston perustaminen aloitettiin syksyllä 2014 valitsemalla maaseutuverkostolle avoimella haulla ensin johtaja ja sen jälkeen muut työntekijät. Näin maaseutuverkostoyksikkö pääsi aloittamaan työnsä vuoden 2015 alussa, heti sen jälkeen kuin komissio oli hyväksynyt uuden maaseudun kehittämisohjelman. Maaseutuverkoston rakennetta uudistettiin myös siten, että sen ohjausryhmässä ei enää ole kaikkien sidosryhmäorganisaatioiden edustajia, vaan maaseutuverkoston tavoitteita toteutetaan vaihtuvien työryhmien avulla. Ohjausryhmän valitaan avoimella haulla kahdeksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajat 2-4 ohjelman tavoitteiden kannalta merkitykselliselle teemalle. Puheenjohtajat kokoavat oman alansa asiantuntijoista koostuvan työryhmän, joka päättää itsenäisesti siitä, miten kyseiseen teemaan liittyviä ohjelman tavoitteita edistetään. Meri- ja kalatalousrahaston kalatalousverkosto on perustettu maaseutuverkoston yhteyteen. Toimintatapa on vahvistanut verkostotoiminnan kustannustehokkuutta ja sekä maaseuturahaston ja meri- ja kalatalousrahaston välistä synergiaa. Kalatalouden verkoston toiminnan tavoitteena on edistää koko rahaston toimeenpanoa. Verkostotoiminnan tehtäviä ovat koulutusten, seminaarien ja muiden tapahtumien suunnittelu ja järjestäminen, kalatalouden ja meripolitiikan sisäisen ja ulkoisen verkostoitumisen edistäminen, osallistuminen kansainvälisiin tilaisuuksiin ja verkostoihin sekä kalatalouteen ja siniseen biotalouteen liittyvä tiedottaminen ja viestintä.

Maaseutuverkosto koostuu Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien keskeisistä toimijoista. Verkosto tiedottaa maaseudun kehittämisohjelmista ja järjestää niihin liittyviä tilaisuuksia, levittää tietoa ohjelmien hyvistä käytännöistä ja edistää maaseudun toimijoiden kansainvälistymistä.

Viestinnän keskeisenä toteuttajana toimi edelleen viestintäryhmä, joka koostuu maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston ja verkostopalveluiden ohjelmaviestinnän tekijöistä. Ryhmä on tiiviissä yhteistyössä valtakunnallisen viestintäverkoston kanssa ja erityisesti viestintähankkeiden ja viestinnän yhdyshenkilöiden kanssa.

Viestintäverkostoa on rakennettu edelliseltä ohjelmakaudelta alkaen, jotta kaikkialta maasta saataisiin sisältöä valtakunnalliseen viestintään, jotta valtakunnallisesti tuotettu viestintämateriaali hyödyttäisi mahdollisimman laajaa joukkoa, ja jotta päällekkäiseltä työltä välttyttäisiin. Vuonna 2016 elettiin monessa

mielessä viestintäverkoston parasta aikaa, sillä lähes joka alueella oli käynnissä viestintähanke, ja viestintäverkoston työskentelyyn osallistuvia ihmisiä oli enemmän kuin koskaan.

Maaseutuohjelman mahdollisuuksista viestitään aktiivisesti maaseutu.fi -sivuston kautta. Tuenhakijoille järjestetään tiedotus- ja koulutustilaisuuksia.

7. Tuensaajien hallinnollisen taakan vähentämiseksi toteutetut toimenpiteet ja tässä edistymisen (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan g alakohta) *maxlength=14000*

EAKR- ja ESR-hankkeissa käytetään pääsääntöisesti yksinkertaistettuja kustannusmalleja. EAKR:ssä niiden osuus oli vuoden 2016 lopussa noin kaksi kolmasosaa niin hankkeiden määrästä kuin niiden julkisesta rahoituksesta. ESR-hankkeissa yksinkertaistettujen kustannusmallien osuus oli vuoden 2016 lopussa vielä isompi; hankkeiden määrästä jopa 88 % ja niiden julkisesta rahoituksestakin melkein neljä viidesosaa. Ehdoton pääpaino on ollut flat ratessa eri sovelluksineen - lump sumia hyödyntävien hankkeiden osuus on jäänyt molemmissa rahastoissa alle 10 prosenttiin. Kaiken kaikkiaan yksinkertaistetuilla kustannusmalleilla on ollut merkittävä vaikutus niin välittävän toimielimen kuin hankkeiden hallinnoijienkin hallinnollisen taakan vähentämiseen. Yksinkertaistetut kustannusmallit ovat vaikuttaneet myönteisesti myös maksatushakemusten käsittelyaikojen lyhentymiseen. Tuensaajien hallinnollista taakkaa on vähentänyt kuluvalle ohjelmakaudella myös siirtyminen sähköiseen asiointiin. Tämä on vähentänyt paperisten asiakirjojen käsittelyyn ja lähettämiseen tarvittavaa työmäärää ja yksinkertaistanut asiakirjahallintoa sekä tehostanut prosesseja ja lisännyt tietojen luotettavuutta.

Myös *maaseudun kehittämishjelmassa* merkittävä osuus tuki- ja maksatushakemuksista sekä seurantatiedoista jätetään sähköisesti. Tukihakemuksista 56–100 %, maksatushakemuksista 21–100 % ja seurantatiedoista 90–100 % toimitettiin sähköisesti. Sähköiset maksatushakemukset yrityshankkeiden osalta olivat mahdollisia vasta 19.9.2016 lähtien. Ilman yrityshankkeita sähköisten maksatushakemusten osuus oli 68–100 %.

Yksinkertaisista kustannusmenettelyistä maaseutuohjelmassa on otettu käyttöön prosenttikorvaus (flat rate). Prosenttikorvaus on ollut tarpeellinen ja hyvin toimiva menettely. Tuensaajat ovat ottaneet sen laajasti käyttöön, sillä se on yksinkertaistanut maksuhakemusprosessia. Tehdyistä hanketukipäätöksistä noin 70 %:ssa on käytetty prosenttikorvausta.

Sen sijaan alkuperäisistä suunnitelmista poiketen kertakorvausta (lump sum) ei ole toistaiseksi voitu ottaa käyttöön maaseuturahastossa, koska komissio ei ole hyväksynyt kertakorvauksen osalta samanlaista menettelyä kuin EAKR:ssa ja ESR:ssa on käytössä. Komissio on edellyttänyt, että kaikki maaseuturahastossa kertakorvauksena maksettavat kustannukset määritellään ja niiden oikeellisuus hyväksytetään ulkopuolisella taholla etukäteen ja kirjataan ohjelma-asiakirjaan, kun taas rakennerahastoissa on käytössä tapauskohtainen määrittely, joka tehdään hankepäätöksen tekovaiheessa. Tulevien hankkeiden kustannuksia ei kuitenkaan ole mahdollista määritellä etukäteen ohjelma-asiakirjaan realistisella ja kustannustehokkaalla tavalla, koska hankkeet ovat hyvin erikokoisia ja erityyppisiä ja niitä toteutetaan erityyppisillä alueilla. Ohjelma-asiakirjaan määritellyt kustannukset rajoittaisivat kertakorvauksen käyttökelpoisuutta vain hyvin harvoihin tapauksiin, eikä se myöskään suosii uutta luovia hankkeita.

Maaseuturahastossa on otettu käyttöön uusi hanketyyppi teemahanke, jossa pienten toimijoiden pienet hankkeet kootaan yhteisen koordinoivan sateenvarjon alle. Menettely on yksinkertaistanut pienten

toimijoiden hankehallintoa ja vähentänyt erillisten hankepäästösten lukumäärää. Teemahankkeita on rahoitettu vuoden 2016 loppuun mennessä 15 kpl.

Leader-toimintatavan hallintoa on myös yksinkertaistettu keskittämällä paikallisten toimintaryhmien toimintarahapäätökset Maaseutuvirastoon sekä ohjaamalla Leader-rahoitteisten hankkeiden ja yritystukien maksuhakemukset suoraan ELY-keskuksiin, jolloin paikallisen toimintaryhmän käsittelyvaihe jää kokonaan pois. Nämä uudet toimintatavat tullevat sujuvoittamaan prosesseja ohjelmakauden edetessä.

Meri- ja kalatalousrahastossa on käytössä yksinkertaistetuista kustannusmenettelyistä kiinteämääräinen rahoitus, kertakorvaus ja vakioyksikkökustannukset. Erityisesti kiinteämääräinen rahoitus on ollut tarpeellinen ja paljon käytetty menettely. Tuensaajilta ei myöskään edellytetä maksatuksessa yksittäisten kuittien toimittamista (eri pyynnöstä nämä on kuitenkin aina toimitettava), mikä on helpottanut sekä maksujen hakemista, että nopeuttanut tukien maksamista. Rahaston tukien haussa hakijoita ohjataan käyttämään sähköistä asiointia ja nykyisellään suurin osa hakijoista hyödyntääkin sähköistä asiointia. Tukien myöntö tapahtuu tietojärjestelmässä.

För att förenkla administrationen för stödmottagarna gällande projektstöd fastställde landskapsregeringen den 21 april 2015 regler för stödberättigande kostnader med möjligheten att använda förenklade kostnadsmodeller. Modellen med schablonkostnader uträknat på de direkta personalutgifterna (15 % för regionalfonden och 40 % för socialfonden) tillämpas på två tredjedelar av insatserna inom regionalfonden och drygt 40 % av insatserna inom socialfonden. I ett projekt har klumpsumma beviljats. Därutöver har möjligheten att tillämpa klumpsumma använts för en förstudie och ett huvudprojekt med finansiering från socialfonden. Modellen med enhetskostnad har ännu inte tillämpats.

Inom Ålands landsbygdsutvecklingsprogram tillämpas förenklade kostnadsalternativ i form av en klumpsumma vid start av företag (startstöd) samt areal baserade enhetskostnader, artikel 67.5.e förordning (EU) nr 1303/2013. Den planerade andelen av utgifterna med förenklade kostnadsalternativ i förhållande till den finansiella ramen i operativprogrammet är 73,68 %. Vid utgången av 2016 var 31,56 % av verkställda utgifter täckta med förenklade kostnadsalternativ (källa SFC årlig genomföranderapport).

8. Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 5 artiklassa tarkoitettujen kumppaneiden osuus kumppanuussopimuksen täytäntöönpanossa (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan h alakohta) *maxlength=21000*

a) Kuvaus ja arviointi valittujen kumppaneiden osuudesta edistymiskertomuksen laatimisessa ottaen huomioon kumppanuussopimuksen.

Edistymiskertomuksen luonnosversiota on käsitelty Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) verkoston kokouksessa 24.8.2017.

Edistymiskertomus on lisäksi toimitettu elokuussa 2017 tiedoksi ja kommentoitavaksi Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 sekä Suomen takausohjelman kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi seurantakomitealle sekä sen sihteeristölle.

Maaseuturahaston osalta seurantakomitealle ilmoitettiin, että kumppanuussopimus laaditaan seurantakomitean hyväksymän raportin pohjalta ja edistymiskertomus toimitetaan seurantakomitealle tiedoksi. *Meri- ja kalatalousrahaston* osalta toimittiin vastaavalla tavalla, hallintoviranomainen valtuutettiin toimittamaan tarvittavat tiedot työ - ja elinkeinoministeriölle.

På övervakningskommitténs möte den 31 maj 2017 konstaterades i samband med behandling av den årliga genomföranderapporten att en framstegsrapport även ska lämnas till kommissionen innan utgången senast den 31 augusti.

b) Kuvaus ja arviointi valittujen kumppaneiden osuudesta ohjelmien täytäntöönpanossa, mukaan lukien osallistuminen ohjelmien seurantakomiteoihin.

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea asetettiin 8.5.2014. Seurantakomiteassa on ohjelman kannalta keskeisten ministeriöiden, ELY-keskusten ja maakunnan liittojen lisäksi tärkeimpien työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen, ympäristöjärjestöjen ja sukupuolten tasa-arvoa edistävien järjestöjen edustus. Seurantakomitea kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, jolloin se mm. seuraa ohjelman toteutumista ja antaa tarvittaessa suosituksia ohjelman suuntaamiseksi. Seurantakomitean valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä hoitamaan seurantakomitea nimesi kokouksessaan 13.6.2014 sihteeristön.

Keskeinen kumppanuuselin ohjelman täytäntöönpanossa on maakunnan yhteistyöryhmä (MYR). MYR:n jäsenistä kolmasosa edustaa maakuntahallintoa eli kuntasektoria, toinen kolmannes ohjelmia rahoittavia valtion viranomaisia sekä valtionhallintoon kuuluvia organisaatioita ja kolmas kolmannes keskeisimpiä etujärjestöjä. Lisäksi MYR täydentää osaamistaan asiantuntijoiden avulla. MYR:n työtä tukee kussakin maakunnassa erillinen sihteeristö.

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomainen on järjestänyt erillisiä kokouksia, joissa on sosiaalipartnereiden kanssa keskusteltu ohjelman toteutuksesta ja sisältökysymyksistä. Yksittäisten hankkeiden osalta HVO on suositellut, että hankkeiden ohjausryhmiin koottaisiin mahdollisimman laajalaisesti asiantuntijoita läheltä käytännön toimintaa.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 seurantakomitea asetettiin 8.1.2015. Seurantakomitea koostuu viranomaisten ja välittävien elinten edustajista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (rahastojen yleisasetus) 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kumppanien edustajista. Seurantakomitean jäsenet on koottu tasapuolisesti keskushallinnon,

kansalaisyhteiskunnan ja aluehallinnon edustajista. Koska Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteutetaan koko Manner-Suomen alueella, on seurantakomitean kokoonpanossa pyritty varmistamaan kaikkien alueiden edustus. Seurantakomiteassa on jäsenet Elintarviketurvallisuusvirastosta, Maaseutuvirastosta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, tuottajajärjestöistä, Suomen Yrittäjistä, Elinkeinoelämän keskusliitosta, ammattiliitoista, neuvontajärjestöistä, nuorisojärjestöistä, kunnista, Suomen Kylätoiminta ry:stä, eläinsuojelujärjestöistä, Leader-ryhmistä, maakuntien liitoista sekä ministeriöistä (VM, TEM, YM ja MMM). Seurantakomitean jäsenet ja kokousten esityslistat sekä pöytäkirjat löytyvät maaseutu.fi -sivuilta.

Seurantakomitea kokoontuu pääsääntöisesti 2 kertaa vuodessa. Se hyväksyy mm. ohjelmamuutokset ja vuosiraportit. Jokaisessa kokouksessa käsitellään myös ajankohtaiset maaseutuverkoston kuulumiset ja seurantakomitean jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa maaseutuverkoston ja sen ohjausryhmän toimintaan. Ohjelmakaudella 2014–2020 seurantakomitea on kokoontunut 6 kertaa. Kokouksiin on osallistuttu aktiivisesti ja keskustelu on ollut vilkasta. Edustajat ovat sitoutuneet erittäin hyvin tehtäväänsä.

Kumppaneille, sidosryhmille ja tuensaajille on järjestetty ohjelman eri aihealueista toimeenpanon edetessä lukuisia koulutustilaisuuksia sekä seminaareja. Maaseutu-fi-sivuilla on esitetty kaikki maaseutuverkoston vuoden 2014 alusta järjestetyt koulutukset ja muut tapahtumat. Lisäksi Maaseutuvirasto järjestää viranomaisille tarvittavaa koulutusta.

Maaseutuverkoston tehtävänä on edistää yhteistyötä ja tiedon vaihtoa verkoston osapuolten välillä. Verkoston toimintaa ohjaa ja linjaa maa- ja metsätalousministeriön asettama ohjausryhmä. Maaseutuverkoston toimintaa haluttiin monipuolistaa edeltävään kauteen verrattuna ja tavoitteena on saada entistä aktiivisemmin sidosryhmät mukaan toimintaan. Tähän pyrittiin vaikuttamaan mm. perustamalla ohjausryhmälle teemakohtaisia työryhmiä.

Maaseutuverkoston teemaryhmiä oli vuoden 2016 loppuun mennessä perustettu yhteensä 6 kpl. Näistä vuosina 2015–2016 toimivat Ympäristö ja ilmasto, Innovaatiot, Nuoret sekä Yrittäjyys ja elinkeinot -teemaryhmät. Teemaryhmät Maaseudun hyvinvointi ja Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen tulevat toimimaan vuodet 2017–2018. Teemaryhmien puheenjohtajat ovat olleet ainakin ryhmän toimintakauden ajan ohjausryhmän jäseniä. Teemaryhmien vaikutusta toiminnan monipuolistumiseen ja sidosryhmien entistä laajempaan osallistumiseen tullaan selvittämään osana maaseutuverkoston toiminnan arviointia, joka käynnistyy vuoden 2017 aikana.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014-2020 seurantakomitea asetettiin 2.4.2015. Seurantakomitea koostuu viranomaisten ja välittävien elinten edustajista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (rahastojen yleisasetus) 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kumppanien edustajista. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014-2020 toteutetaan vahvassa vuorovaikutuksessa myös muiden viranomaisten kanssa ja seurantakomiteassa on laaja edustus eri ministeriöistä ja viranomaisista.

Toimintaohjelman toimeenpanossa, seurantakomiteatyöskentelyn ohella kumppaneita osallistetaan merkittäviin kokonaisuuksiin, esimerkiksi toimintaohjelman innovaatio-ohjelmia valmisteltiin hyvin laajapohjaisesti erilaisissa työryhmissä ja tilaisuuksissa.

Kumppaneiden edustajilta kerätään palautetta osana ohjelman ennakointi ja arviointi -kokonaisuutta, ja tätä kautta kumppanien näkemykset saadaan integroitua tehokkaasti ohjelman strategiseen suunnitteluun.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman seurantakomitea kokoontuu kaksi kertaa

vuodessa. Ensimmäinen kokous oli 4.5.2015. Kokouksia on järjestetty kesäkuuhun 2016 mennessä viisi.

För Ålands strukturfonds- och landsbygdsutvecklingsprogram har en gemensam övervakningskommitté tillsatts. Kommitténs sammansättning representerar programmets partnerskap. De består av regionala och behöriga lokala och andra myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, relevanta företrädare för civilsamhället, även miljöorganisationer, icke-statliga organisationer och organisationer som arbetar för social delaktighet, jämställdhet och icke-diskriminering.

Kommittén sammanträder i regel två gånger per år och har sammanträtt sammanlagt fem gånger under 2015-2016. Övervakningskommittén har fastställt en arbetsordning för sina uppgifter, godkänt en kommunikationsstrategi i enlighet med vilken kommittén årligen fått ta del av och analys av resultaten av genomförda insatser samt planerade insatser under därpå följande år. Kommittén har vidare godkänt urvalskriterier, ett verktyg för att välja ut insatser för programfinansiering.

Förvaltningsmyndigheten har hittills presenterat två programändringsförslag av landsbygdsutvecklingsprogrammet för övervakningskommittén. Förslagen har motiverats med hänvisning till korrigerande åtgärder för att öka flexibiliteten i programmet och nödvändiga förtydliganden. Programändringarna har inte påverkat innehållet i programmets finansieringsram eller i partnerskapsöverenskommelsen med kommissionen. Inom ramen för godkända utvärderingsplaner har kommittén fått ta del av förvaltningsmyndighetens upphandling av oberoende externa utvärderare för de två programmen.

9. Yhteenveto ERI-rahastojen täytäntöönpanoa koskevien monialaisten periaatteiden ja laaja-alaisten toimintapoliittisten tavoitteiden osalta toteutetuista toimenpiteistä (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 52 artiklan 2 kohdan i alakohta) *maxlength=14000*

- a) Yhteenveto monialaisiin periaatteisiin liittyvistä toimenpiteistä, joilla on turvattu kyseisten periaatteiden edistäminen ja valvonta erityyppisissä ohjelmissa, ottaen huomioon kumppanuussopimuksen sisältö:

1) sukupuolten tasa-arvo, syrjimättömyys, vammaisten mahdollisuudet

Suomen perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa sekä naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa määritellään puitteet kaikenlaiselle tasa-arvolle ja syrjimättömyydelle. Siten nämä yhdenvertaisuutta edistävät asiat tulee huomioida kaikessa viranomaistoiminnassa ja soveltuvin osin myös ERI-rahastojen hankkeiden valinnassa ja toimeenpanossa. Tasa-arvo on huomioitu myös esim. ohjelmien seurantakomiteoiden kokoonpanossa.

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa 2014-2020 tasa-arvon edistäminen on tärkeä arviointikriteeri, mutta kaikki hakijat eivät välttämättä osaa hanketta suunniteltaessa tätä ottaa huomioon. Monilla hakijoilla on väärää käsityksiä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen liittyvän horisontaalisen periaatteen merkityksestä ja siihen liittyvistä peruskäsitteistä. Jotkut rahoittajat ovatkin nostaneet horisontaaliset teemat kuten tasa-arvon esille jo hakuinfoissa. Tasa-arvohankkeita on myös saatu etenkin ESR:ssä lisää esimerkiksi hakuinfoissa toteutettujen kohdennettujen workshopien ansiosta. Eräät rahoittajat edellyttävät tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden valtavirtaistamista kaikilta hankkeilta. Hankearvioinnissa tasa-arvon valtavirtaistamisen hyvin huomioineet hankkeet saavat piste-etua erityisten valintakriteereiden pohjalta. Rahoitukseen valittujen hankkeiden osalta

hankeneuvotteluissa käydään läpi erityisesti tasa-arvon valtavirtaistaminen. Aihe nostetaan esiin myös omana kokonaisuutenaan hankkeille järjestettävissä käynnistymiskoulutuksissa ja tasa-arvon valtavirtaistamisen tärkeyttä korostetaan lisäksi seurantaraportoinnin yhteydessä.

Yleensä viimeistään rahoituspäätöksen valmisteluvaiheessa hakijoita on kehoitettu tarkastelemaan toimenpiteitä tarkemmin sukupuolten näkökulmasta. Näin on toimittu erityisesti silloin, kun tavoitteisiin pääsemiseksi on nähtävissä selkeää lisäarvoa siitä, että toimenpiteitä suunnitellaan erikseen miesten ja naisten näkökulmista. Vaikka hakuvaihe on keskeinen horisontaalisten periaatteiden huomioimiseksi hankkeen toteutuksessa, tärkeää on, että asiaan kiinnitetään huomiota myös toteutusvaiheessa esim. hankkeen ohjausryhmän kokouksissa. Tasa-arvo huomioidaan etenkin ohjelman erityistavoitteessa *Työ- ja koulutusurien sukupuolen mukaisen eriytymisen lieventäminen*, jossa tavoitellaan naisten kasvuyrittäjyyden tukemista ja miesten syrjäytymisen ehkäisyä. Hallintoviranomainen on ohjeistanut sukupuolten tasa-arvokysymyksissä myös rakennerahastot.fi – sivustolla <https://www.rakennerahastot.fi/sukupuolten-tasa-arvo>

Syrjinnän torjumiseksi ja esimerkiksi vammaisten huomioimiseksi rakennerahastotoiminnassa on Rakennerahastot.fi-sivustolta löydettävissä tietoa rahoittajien ja hanketoimijoiden käyttöön www.rakennerahastot.fi/yhdenvertaisuus. Vammaisten asemaa huomioivia hankkeita varten ei ole omaa erityistavoitetta. Tämä kohderyhmä on kuitenkin huomioitu useissa hankkeissa kaikissa ESR-toimintalinjoissa. Näissä edistetään vammaisten pääsyä työelämään sekä kehitetään vammaisille suunnattuja palveluprosesseja.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 joissakin toimenpiteissä on tehty erityistoimia tasa-arvon ja syrjimättömyyden varmistamiseksi. Esimerkiksi Leader-toimenpiteen yhtenä tavoitteena on kaikkien väestöryhmien tasa-arvoisten mahdollisuuksien edistäminen. Useimpien Leader-ryhmien strategioissa nuorten osallistuminen on yhtenä painopisteenä. Tämä koskee myös meri- ja kalatalousrahaston paikallisia toimintaryhmiä. Sekä Leader-toimenpiteessä että ELY-keskusten rahoittamissa kehittämishankkeissa on tuettu myös maahanmuuttajien työllistymistä ja integroitumista yhteiskuntaan.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 viljelijätuissa (ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, luonnonhaittakorvaukset ja eläinten hyvinvointikorvaukset) oli vuoteen 2014 asti rajoite, että tukea ei saanut viljelijä, joka oli yli 65-vuotias tai sai maatalousyrittäjän eläkettä (MYEL-eläkettä). Nämä ikä- ja eläkerajoitteet poistettiin edellä mainituista tukijärjestelmistä 2015 alkaen osittain EU-lainsäädännön takia.

Vaikka hallinnonala kannustaa sähköiseen tukihakuun, niin perinteinen paperinen haku on vielä mahdollista. Tämä mahdollistaneekin myös tuen hakemisen niillä väestöryhmillä, joilla sähköisen hakemuksen tekeminen ei ole mahdollista.

Meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman paikallisissa kehittämisstrategioissa ja niiden toteuttamisessa sekä kansallisen kalatalousverkoston työssä toteutetaan tarvittaessa erityistoimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi. Samoin, jos ohjelman seurannan ja jatkuvan arvioinnin yhteydessä havaitaan puutteita tai kehittämismahdollisuuksia tasa-arvon ja syrjimättömyyden toteutumisessa, toimintaa suunnataan uudelleen sukupuolten tasa-arvon

edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi.

Ålands landskapsregering beaktade redan vid utarbetande av programförslagen hänsyn till jämställdhet och icke-diskriminering genom att säkerställa att de horisontella kraven uppfylldes vid tillsättande av flera olika arbetsgrupper. Dessa krav har även iakttagits i landskapsregeringens beslut att tillsätta medlemmar i en gemensam övervakningskommitté för jordbruks- och strukturfonderna.

Landskapsregeringen i egenskap av förvaltande myndighet har efter förslag från övervakningskommittén omfattat de förslag för lämpliga urvalsförfaranden och kriterier som säkerställer att de ska vara icke-diskriminerande och öppna samt ta ställning till de allmänna principerna gällande jämställdhet och icke-diskriminering.

I uppföljningen och rapporteringen av programmets övervakningsindikatorer presenteras och rapporteras uppgifter om individer uppdelat enligt kön.

2) kestävä kehitys (ympäristönsuojelu, luonnonvarojen käytön tehokkuus, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus sekä riskien ehkäisy).

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman seurantajärjestelmässä oli vuoden 2016 lopussa 961 sellaista hanketta, joissa kestävä kehitys on arvioitu hankkeen keskeiseksi kehittämissällöksi joko sosiaalisen, taloudellisen, kulttuurisen tai ekologisen kestävä kehityksen ulottuvuuden näkökulmasta. Näistä EAKR-hankkeita oli 696 (28 % kaikista EAKR-hankkeista) ja ESR-hankkeita 265 (30 % kaikista ESR-hankkeista). Julkista rahoitusta kestävä kehitystä edistäviin EAKR-hankkeisiin oli vuoden vaihteessa varattu 155 milj. euroa (26 % kaikista EAKR-hankkeiden rahoituksesta) ja ESR-hankkeisiin 134 milj. euroa (30 % kaikista ESR-hankkeiden rahoituksesta). Lisäksi 1 456:ssa EAKR- ja 292:ssa ESR-hankkeessa on todettu huomioon otettava kestävä kehitys hankkeen toteutuksessa.

Tietoisuus kestävä kehityksen eri ulottuvuuksista on tullut yhteiskunnassa jo osaksi arkipäivää ja useissa organisaatioissa kestävä kehityksen periaatteet ovat osa normaalia toimintatapaa. Rakennerahasto-ohjelmassa kaikkien hakijoiden tulee hankesuunnitelmassaan arvioida asteikolla 1–10, miten esitetty hanke edistäisi välittömästi ja välillisesti kestävä kehitystä. EAKR-hankkeissa on usein haasteellista tunnistaa vaikutuksia sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen sekä yhdenvertaisuuteen. Kestävä kehityksen kriittinen tarkastelu olisi perusteltua myös hankkeen toteutusvaiheessa, ei pelkästään hakemusta valmisteltaessa.

Kestävä kehityksen edistäminen on usein nähtävissä EAKR-hankkeen keskeiseksi yleiseksi tavoitteeksi. Tuotoksia ja sanallista raportointia tarkastelemalla käy selväksi, että monet hankkeet myös onnistuvat tässä tavoitteessa. Erityisesti on painotettu resurssitehokkuutta, vihreää taloutta ja biotaloutta. EAKR-hankkeilla on pyritty mm. lisäämään tietoa ja tietoisuutta vähähiilisydestä ja sen edistämisen välttämättömyydestä matkailussa, edistämään fossiilisia energialähteitä korvaavia biojalostamoinvestointeja ja asumisen energiatehokkuutta parantavaa tutkimusta sekä kehittämään ympäristöystävällisempiä raaka-aineita ja energiatehokkaita ratkaisuja mm. puurakentamiseen, energiapuistoihin ja lähiöiden resurssitehokkaaseen korjaamiseen. ESR-hankkeissa kestävä kehityksen tavoitteita on lähestytty pääasiassa sosiaalisen kestävä kehityksen kannalta. Tämän lisäksi joissakin ESR-hankkeissa nousee esiin ekologisesti kestävä kehitys esimerkiksi alan koulutuksen ja digitaalisten opetusmenetelmien kehittämisen kautta.

Kestävän kehityksen toteutusta rakennerahasto-ohjelmassa kuvataan myös rakennerahastot.fi – sivustolla <https://www.rakennerahastot.fi/kestava-kehitys>

Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelman 2014–2020 avulla vaikutetaan ympäristönsuojeluun, luonnonvarojen käytön tehokkuuteen, ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen, biologiseen monimuotoisuuteen sekä riskien ehkäisyyn.

Ympäristökorvauksen toimenpiteillä vaikutetaan vesistöjen ravinnepäästöjen vähenemiseen sekä ilmaston muutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Seurantatutkimukset todentavat fosforilannoitteiden käytön sekä ravinnepäästöjen jatkuvan vähenemisen Suomen vesistöihin ja Itämereen.

Luomutuotannon kasvattaminen on osa Suomen kansallista strategiaa ja luomutuet muodostavat merkittävän osan ohjelman panostusta kestäväan kehitykseen. Ravinteiden kierrätyksen sekä hyvän maaperän hoidon avulla voidaan vastata vesistö-, maaperä- ja ilmastonmuutossaasteisiin. Hyvällä maaperän hoidolla lisätään tuottavuutta, vähennetään eroosiota sekä ravinnepäästöjä vesistöihin. Samalla lisääntynyt orgaaninen aines muodostaa hiilinielun.

Ravinteiden kierrätys on toinen keskeinen keino hallita maatalouden vesistö- ja ilmastovaikutuksia. Investointituilla voidaan parantaa mm. lannankäsittelyä. Lannan ravinteiden sekä maatalouden ja elintarviketalouden sivuvirtojen hyväksikäyttö vähentää vesistöihin ja ilmaan joutuvia ravinteita. Ohjelmassa on korvamerkitty 6,5 milj. euroa vuosille 2015–2017 käytettäväksi vesiensuojelun sekä ravinteiden kierrätyksen edistämiseen vesistöjen kannalta herkillä alueilla, joita ovat Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueet. Rahoituksesta Varsinais-Suomi sai 3 milj. euroa ja muut ELY-keskukset kukin 700 000 euroa. Painotus Varsinais-Suomeen johtuu Saaristomeren valuma-alueen sijoittumisesta pääosin Varsinais-Suomeen sekä vesistöalueen herkästä luonnosta ja huonosta tilasta.

Vuoden 2016 loppuun mennessä noin 3 milj. oli sidottu erilaisiin hankkeisiin ja yritystukiin, jotka ovat liittyneet mm. maaperän hoitoon, orgaanisten lannoitevalmisteiden testaukseen sekä lannan prosessointiratkaisuihin eri tuotannon aloille, kuten broilerin- ja sianlihan sekä turkiseläinten tuottajille.

Ilmastomuutoksen aiheuttamiin haasteisiin on pureuduttu valtakunnallisella hankkeella, joka mm. tuottaa neuvontamateriaalia.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmassa 2014-2020 tuetaan ekologista kestävyttä mm. laajan ympäristötoimien kirjjon kautta, esimerkkinä silakan ja kilohailin trooli- ja rysäkalastuksen MSC-sertifiointiprosessi, sosiaalista kestävyttä mm. paikallisen kehittämisen kautta sekä pienimuotoisen rannikkokalastuksen toimintasuunnitelman puitteissa (esim. hylje- ja merimetsokorvaukset) sekä taloudellista kestävyttä tehostamalla logistiikkaa, vahvistamalla lähellä tuotetun kalan kysyntää sekä panostamalla tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Kalatalouden ympäristövaikutusten kannalta on olennaista, että yritysten ympäristöosaamisen ja -vastuullisuuden tasoa nostetaan liittyen mm. materiaali- ja energiatehokkuuteen sekä puhtaisiin teknologioihin ja ympäristöjärjestelmiin. Biotalouteen perustuvien liiketoimintojen sekä luontomatkojen toimintamahdollisuuksien parantaminen antaa mahdollisuuksia yrittäjyyteen ja uudenlaisiin toimintamalleihin, joilla edistetään luonnonympäristöjen ja vihreän infrastruktuurin kehittämistä. Rahaston hankevalinnan yhteydessä arvioidaan rahoitettavan toiminnan ympäristövaikutukset.

Inom Ålands landskapsregering görs arbete på olika nivåer som bidrar till en hållbar utveckling. Det är viktigt att hållbarhetsarbetet i enlighet med Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda

<http://barkraft.ax/hem/> integreras i befintliga strukturer. Det framgår även av innehållet i det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Lantbruket främjas inom programmet genom stöd till produktion, investeringar och miljö. Intresset för ekologisk produktion har hittills långt överskridit de uppgivna målsättningarna för areal i programmet vilket ur ett hållbarhetsperspektiv bör anses positivt. År 2015 var 22 % av den totala åkerarealen på Åland om 13 800 ha i ekologisk produktion (ÅSUB).

Inom det åländska lantbruket och livsmedelsklustret ligger tonvikten på produktion av råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Produktionen av råvaror ska baseras på ett kretslopp för bättre cirkulation och balans av näringsämnen. Genom den andra programändringen möjliggörs programfinansiering för en utökad bevattnad areal uppbyggd på modern vattenbesparande recirkulerande teknik. Stödet ska hjälpa till att minska energianvändningen och ha en gynnsam inverkan på miljön och öka konkurrenskraften inom den åländska odlingen av special- och trädgårdsgrödor.

Ålands landskapsregering har under 2016 påbörjat en uppbyggnad av långsiktiga program för systematisk miljödatauppföljning, både inom vattenområdet och inom naturvårdsområdet. Dessa data skall utgöra beslutsunderlag för myndigheten i fråga om miljöpolitik och hållbar utveckling men uppgifterna tas också fram för att tillgodose behovet av data för utvärdering och uppföljning av åtgärderna inom landsbygdsprogrammet 2014-2020.

I Leader Ålands lokala utvecklingsstrategi framkommer att miljö och natur utgör en av strategins tre tyngdpunktsområden vilka valts ut under processen med att skriva en strategi.

b) Yhteenveto toteutetuista järjestelyistä, joilla varmistetaan laaja-alaisten toimintapoliittisten tavoitteiden valtavirtaistaminen, ottaen huomioon kumppanuussopimuksen sisällön.

Laaja-alaisten toimintapoliittisten tavoitteiden valtavirtaistamista on pyritty varmistamaan järjestämällä välittäville viranomaisille sekä hanketoimijoille tavoitteisiin liittyvää koulutusta sekä erilaisin viestintätoimenpitein, kuten Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmaan liittyvä rakennerahastot.fi – uutiskirje, jolla oli vuoden 2016 lopussa jo yli 1200 tilaajaa. Myös sosiaalisen median käyttö viestinnässä on voimakkaasti lisääntynyt ohjelmakauden aikana.

OSA II: Nuorisotyöllisyysaloitetta koskevat tiedot ja arviointi – ei koske Suomea

OSA III: Koheesiopolitiikkaan liittyvät tiedot ja arviointi, jos vuotuisten täytäntöönpanokertomusten tietyt tiedot sisällytetään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 111 artiklan 4 kohdan nojalla edistymiskertomukseen — toimitetaan vuosina 2017 ja 2019

11. Lisätiedot ja arviointi, jotka voidaan lisätä toimenpideohjelman sisällön ja tavoitteiden mukaan

(asetuksen (EU) N:o 1303/2013 111 artiklan 4 kohta, edistymiskertomuksen muiden kohtien täydentämiseksi tarvittaessa)

11.1 Edistyminen aluekehitystä koskevan yhdenmetyt lähestymistavan soveltamisessa, mukaan lukien väestörakenteeseen liittyvistä haasteista ja pysyvistä tai luontoon liittyvistä haitoista kärsivien alueiden kehitys, kaupunkialueiden kestävä kehitys sekä toimenpideohjelman puitteissa toteutettu yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen.

maxlength=3500

Edistyminen aluekehitystä koskevan yhdenmetyt lähestymistavan soveltamisessa on ollut tasapainoista eikä merkittäviä ongelmia ole esiintynyt. Toteutusta on kuvattu tarkemmin edellä luvussa 5.

11.2 Edistyminen, joka on saavutettu toteutettaessa toimenpiteitä, joilla parannetaan jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää rahastoja. *maxlength=3500*

Kuten edellä luvussa 6 on kuvattu, ovat tietojärjestelmien kehitys, siirtyminen sähköiseen asiointiin ja esim. yksinkertaistettujen kustannusmallien käytön yleistymisen merkittävästi parantaneet viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää rahastoja, mikä ilmenee esim. hakemusten ja maksatusten noputuneina käsittelyaikoina ja toisaalta pienempinä virheprosentteina. Tälle ohjelmakaudelle uutena painotuksena hallintoviranomaisen järjestämässä koulutuksissa on tullut petostentorjunnan toimenpiteet. Vaikuttaakin siltä, että petostentorjuntamenettelyt ovat välittävissä toimielimissä tehostuneet.

Under 2016 administrerades de arealbaserade stöden i Ålands landsbygdsprogram i den nya stödtillämpningen som ägs av Landsbygdsverket. Den nya stödtillämpningen är integrerad med den elektroniska stöd-ansökningstjänsten Vipu. I Vipu-tjänsten som fungerar för alla arealbaserade stöd kan sökande följa hela ärendeberedningen hos myndigheten. Ansökningsperioden för stödåret 2016 avslutades 15 juni och då hade 96 procent av ansökningarna om utbetalning lämnats in elektroniskt.

Ålands landskapsregering har deltagit i arbetat med utvecklingen av e-administrationssystemet Hyrrä för åtgärderna med projekt- och investeringsstöd som delas med förvaltningen av rikets landsbygdsprogram.

Det tekniska förverkligandet av ett elektroniskt ärendehanterings- och informationssystem för den förvaltande och attesterande myndigheten inom det åländska strukturfondsprogrammet har varit en utmaning och vid utgången av år 2016 var till begränsad del driftsatt och väsentliga delar var ännu under utveckling. Det elektroniska ärendehanteringssystemet är fortsatt ett prioriterat område för att öka kapaciteten hos programmets genomförandemyndigheter och framförallt underlätta för de slutliga stödmottagarna att förvalta och utnyttja fonderna.

11.3 Alueiden välisten ja valtioiden välisten toimenpiteiden toteuttamisessa saavutettu edistyminen. *maxlength=3500*

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on alueiden välistä yhteistyötä toteutettu tiiviisti maakuntien välillä. Manner-Suomen kattava ohjelma-alue jakautuu neljään suuralueeseen, jotka muodostavat perustan yhteistyölle. Hankkeiden hallinnointia ja yhteydenpitoa hallintoviranomaiseen on koottu suuraluetasolle ja ylimaakunnallisia tai koko valtakunnan kattavia hankkeita on synnytetty myös yli suuraluerajojen.

Suomi osallistui yhtenä neljästä jäsenmaasta ensimmäiseen, vuonna 2016 järjestettyyn ESR:n kansainvälisen yhteistyön koordinoituun hakuun. Muut koordinoituun hakuun osallistuneet hankkeet olivat Ruotsista, Puolasta, Saksasta ja Belgian Flanderista. Osallistujamaiden harvalukuisuus rajoitti osaltaan sopivien kumppaneiden löytymistä. Suomesta rahoitettiin lähes 10 hanketta muilta paitsi Pohjois-Suomen suuralueelta. Suomi osallistuu myös vuonna 2018 järjestettävään seuraavaan koordinoituun hakuun.

Kansainvälisestä yhteistyöstä rakenne rahasto-ohjelmassa kerrotaan myös rakennerahastot.fi –sivustolla <https://www.rakennerahastot.fi/kansainvalinen-yhteistyö>

Meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman kautta pyritään edistämään alueiden välistä yhteistyötä kansallisesti mm. logistikkaan liittyvissä kysymyksissä sekä hyvien käytäntöjen levittämisessä. Toimintaohjelman toimeenpanossa myös vahvan kansainvälisen, erityisesti Itämeren piirin, yhteistyön edistäminen on nähdään tärkeänä kalatalouselikeinon ja koko kalatalouden arvoketjun elinvoimaisuuden turvaamisessa.

11.4 Edistyminen sellaisten toimenpiteiden toteuttamisessa, joilla vastataan köyhydestä eniten kärsivien alueiden sekä suurimmassa syrjinnän tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeisiin, kiinnittäen erityistä huomiota marginalisoituneisiin yhteisöihin, vammaisiin henkilöihin, pitkäaikaistyöttömiin ja työelämän ulkopuolella oleviin nuoriin; tarvittaessa ilmoitetaan käytetyt rahoitusvarat. *maxlength=3500*

Korkean työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden jatkuessa on ollut erittäin tarpeellista kohdentaa toimintaa epäsuotuisassa työmarkkina-asemassa oleviin henkilöihin. Pitkäaikaistyöttömien määrä ja haastavat tilanteet sekä monialaisen tuen tarve ovat näkyneet rahoituksen vahvassa kysynnässä ohjelmatasolla. Rahoituksen kysyntä kuitenkin vaihtelee alueittain huomattavasti. Hankkeiden laatu on jatkuvasti parantunut. Merkittävä ansio tästä on ollut Suomen rakennerahasto-ohjelmassa ollut alueellisilla hanketyöpajoilla, joissa valtakunnallisen Sokra-koordinaatiohankkeen aluekoordinaattorit ovat aktivoineet hakijakenttää rahoittajan tukena. Sokran tehtävänä on tukea sosiaalista osallisuutta edistäviä ja köyhyyttä torjuvia hankkeita ja tuoda hankkeissa tehdyt osallisuutta edistävät ratkaisut näkyväksi. Hanke on myös kehittänyt yhdessä toimijoiden kanssa työkaluja kehittämishankkeissa tuotettujen osallisuuden hyvien käytäntöjen palasten etsimiseen, jalostamiseen ja arviointiin. Asiakasosallisuutta hanketoiminnassa on toimintalinjan hankkeissa vahvistettu mm. kokemusasiantuntijoiden sekä asiakas- ja kansalaisraatien avulla, joista on myös tuotettu täsmätietoa hankkeille.

Toimintaa ovat aktivoineet lisäksi kaupunkien kansalaistoimijalähtöisten kehittämissosioiden aktiivinen ja onnistunut toiminta. Toiminnalla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa syrjäytymiskehityksen estämiseen ja edistää sosiaalista osallisuutta. Maksatusten ennakat ja yksinkertaistetut kustannusmallit ovat

mahdollistaneet järjestöjen paremman osallistumisen hanketoimintaan. Kuntien ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö on tyypillistä tälle kohderyhmälle suunnatuissa hankkeissa.

Suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallisuutta ja työ- ja toimintakykyä on tuettu työpajatoiminnalla, kehittämällä matalan kynnyksen palveluja ja sosiaalista kuntoutusta. Yksilöllinen ohjaus ja rinnalla kulkeminen on useissa hankkeissa keskeinen toimintamalli. Osallisuutta on lisätty hankkeissa monin eri tavoin. Esimerkiksi pelillisyyden avulla voidaan vastata nuorten palvelutarpeisiin ja motivoida heitä edelleen. Yhteiset olohuoneet ovat matalan kynnyksen paikkoja, joissa voi käydä kahvilla, saada keskusteluseuraa, päästä mukaan retkille, saada ideoita harrastuksiin ja tulla edelleen ohjatuksi palveluihin. Osallisuutta lisäävät myös uudenlaiset asumisen ratkaisut, joissa esimerkiksi nuoret ja vanhukset asuvat samassa palvelutalossa, vanhukset saavat nuorista seuraa ja nuoret mielekästä tekemistä arkeensa. Luonto- ja kulttuuriympäristöt sekä luova toiminta tarjoavat ympäristöjä, joissa voi irrottautua arjesta ja saada uutta suuntaa elämälle. Määrärahojen sallimissa rajoissa hankkeisiin on yhdistetty myös työvoimapolitiittisia toimenpiteitä yhtenä työvälineenä osallistujien työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi.

Hankkeissa on huomioitu hyvin myös maahanmuuttajat, kaksisuuntainen kotoutuminen ja yhteisöllisyyden edistäminen. Maahanmuuttajahankkeiden lukumäärän lisääntymisen taustalla on vuoden 2015 loppupuolella tapahtunut turvapaikanhakijoiden määrän räjähdysmäinen kasvu Suomessa. Toisaalta myös tietyissä hauissa painotettiin valintakriteerinä erityisesti syrjintää ja huono-osaisuutta kokevien väestöryhmien sosiaalisen osallisuuden tukemista. Kohderyhmiä ovat esim. päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, osatyökykyiset, vammaiset, vapautuvat vangit, asunnottomat, opiskelijat ja perheet.

⁽¹⁾ Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013 ([EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320](#)).

⁽²⁾ Kenttien sisältöjen selitykset:

tyyppi: N = numero, D = päiväys, S = merkkijono, C = rastittava ruutu, P = prosenttiosuus

syöttötapa: M = manuaalisesti, S = valinta, G = järjestelmä tuottaa

maxlength = enimmäismerkkimäärä välilyönnit mukaan luettuina.

⁽³⁾ Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) osalta kuvaus ja arviointi on suoritettava vertaamalla niitä unionin prioriteettien mukaisiin tavoitteisiin, sillä vaikutus Eurooppa 2020 -strategiaan perustuu kuuteen unionin prioriteettiin.

⁽⁴⁾ Komissiolle ilmoitettujen tukikelpoisten menojen kumulatiivinen summa euroina edellisen vuoden joulukuun loppuun mennessä.

⁽⁵⁾ Tähän sisältyvät myös nuorisotyöllisyysaloitteen (YEI) varat (aloitekohtaiset määrärahat ja vastaava ESR:n tuki).

⁽⁶⁾ Tässä taulukossa nuorisotyöllisyysaloite (YEI) (erityismäärärahat ja vastaava ESR:n tuki) katsotaan rahastoksi.

⁽⁷⁾ Ei koske Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa (maaseuturahasto) eikä Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa.